Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 7 апрель
ШАНБА
№ 80 (4.874).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

БАРАКА УРУҒИ

Кейинги йилларда халқ хўжалигининг бирорта соҳаси пахтачилик сингари кўпдан-кўп мунозарага, фикрлар хилма-хиллигига сабаб бўлгани йўқ. Республиканинг энг асосий қишлоқ хўжалик экинига бундай қизиқиш ўз-ўзидан тушунарли. Унинг умумий экинзорлар таркибида эгаллаган ғоят устунлик ўрни кўпгина ташвишлар келтиргани ҳаммага маълум. Оқибатда озиқ-овқат муаммоси кескинлашиб кетди, қишлоқнинг ижтимоий таъминланиш даражаси ғоят паст бўлиб қолди, мисли кўрилмаган экологик кулфатлар рўй берди. Ниҳоят, бир ҳовуч устомон кишилар айни мана шу оқ олтин сабаб шармандаю шармисор бўлдилар, ўзларининг қинғир ишлари билан республикамизга жуда катта маънавий зарар етказдилар.

Пахта яккаҳокимлиги оқибатларидан деҳқонлар орасида туғилган норозиликдан турли норасмий ташкилотларнинг вакиллари фойдаланиб, республика партия ташкилоти сиёсатига қарши ҳужумни авж олдириб юбордилар. Улар томонидан билдирилаётган танқидий фикрларнинг иқтисодий жиҳатдан асосланмаганлиги, баландпарвоз руҳи халқ ҳақида ғамхўрликдан далолат эмас, балки «пахта якка ҳокимлигига қарши кураш» шиори остида бошқа шахсий мақсадлар кўзда тутилганлигидир.

Республика Компартияси, унинг Марказий Комитетига келганда шуни айтиш керакки, бош сиёсий штабимиз ўтган йилларда йўл қўйилган хатоларни ўз зиммасидан соқит қилмаган ҳолда тармоқда тўпланиб қолган муаммоларни изчиллик билан, бирин-кетин амалий ҳал этмоқда. Буни Ўзбекистон агросаноат комплекси илғорларининг яқинда Тошкентда бўлиб ўтган қурултойи ҳам яна бир бор кўрсатди. Ўша мўътабар йиғинда ҳар томонлама пухта ўйлаб, ҳисоб-китоб қилиб шундай қарорга келинди: нохуш ҳолатларга барҳам бериш, ернинг унумдорлигини ошириш мақсадида пахта толаси етиштиришни 1,5 миллион тонна даражасида барқарор равишда сақлаб туриладиган бўлди (қиёслаш учун: ўтган йили план бажарилиб, истеъмолчиларга 1,6 миллион тонна тола жўнатилди). Ғўза майдонларини 200 минг гектардан зиёдроқ қисқартириш, бўшаган ерларга озиқ-овқат ва озуқа экинлари экиш, шу тариқа хўжаликларда пахта салмоғини 60—65 фоизга тушириш режалаштирилмоқда. Бу ғоят мураккаб, аммо бажараса бўладиган вазифа. Энг муҳими — ўртача ҳосилдорликни гектар ҳисобига 30 центнерга етказиш керак.

Кўзланган мақсаднинг ҳақиқатга мослигини об-ҳаво шароити жуда ноқулай бўлган ўтган йил тажрибаси яққол кўрсатиб турибди. Катта майдонларда чигит қайта экилганига, пахта кеч етилганига қарамай, Ғиждувон, Свердлов, Уйчи, Олтинкўл, Учқўрғон, Каттақўрғон, Шўрчи сингари кўплаб районлар ҳар гектардан 35 центнердан ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Неча ўнлаб хўжаликлар, жумладан, Ғиждувон районидаги Садриддин Айний, Учқўрғон районидаги Ленин номли, Пахтачи районидаги Карл Маркс номли колхозлар 40 центнердан, ҳатто ундан ошириб хирмон кўтардилар.

Бу йил пахтачиликда меҳнатни ташкил этишнинг пудрат, ижара ва бошқа хил илғор шаклларини такомиллаштириш ишлари давом эттирилади, давлатга топширилган хом ашё учун қўшимча ҳақ тўланади. Ана шу тадбирлар колхозчилар, совхоз ишчиларининг пировард натижалардан моддий манфаатдорлигини оширишга, энг муҳими — партия ўртага қўйган вазифага эришишга — деҳқонни ернинг тўла ҳуқуқли соҳибига айлантиришга ёрдам беради.

Сурхондарё областида чигит экиш ёппасига бошланиб кетди, Бухоро ва Хоразм областларининг айрим хўжаликларида эса танлаб, яъни етилган майдонларга уруғ қадалмоқда. Бу муҳим мавсумни қачон бошлашни деҳқонларнинг ўзлари яхши билишади. Ана шу оддий ҳақиқат ниҳоят тан олинди, чунки ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги шакллари деҳқонни пахтачиликдан манфаатдор шахс қилиб қўймоқда. Бироқ техникани тайёрлаш, механизаторлар экипажларини тўлиқлаш, уруғлик чигитни дорилаш сингари кўпдан-кўп масалалар ҳам борки, уларни хўжаликларнинг, пахта тозалаш саноати корхоналарининг раҳбарлари ва мутахассислари ҳал этишлари керак. Афсуски, бу соҳада ҳамон эски касаллик сезилиб қолаяпти. Кўпчилик районларда экиш техникаси тўлиқ созланмаган, бунинг устига, текширишлар кўрсатишича, таъмирлаш ишлари сифатсиз бажарилган. Демак, худди ўтган йилларда бўлгани каби механизмларни йўл-йўлакай, яъни экиш жараёнида созлаб туришга тўғри келади.

Экишга ялпи киришиладиган дамларга оз қолди. Ана шу фурсат ичида бутун кам-кўстимизни тўғрилаб олишимиз керак. Соф ишлаб чиқариш масалаларидан ташқари колхозчилар, совхоз ишчиларининг меҳнат шароитини яхшилашга доир барча муаммоларни ҳал этиш лозим. Ўтган йили кузги йиғим-терим даврида қатор хўжаликлар янги иқтисодий имкониятлардан фойдаланиб, пала-партишликка, бўлар-бўлмасга асаб бузишларга, тасодифларга йўл қўймадилар. Экиш мавсумида ҳам худди шундай йўл тутиш керак. Ҳар бир хўжалик чигитни энг мақбул агротехника муддатларида ерга қадаб олиш учун барча имкониятларга эга.

Бугунги кунда иқтисодий омиллар аҳамияти ҳар қачонгидан кўра ўсиб бораяпти. Экишни ўз вақтида ўтказибгина қолмасдан, моддий-техникавий чиқимлар иложи борича камроқ бўлишига эришиш лозим. Пудрат ва ижарага ўтиб ишлаётган коллективларда бу айниқса яққол билинади. Хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари уларга ҳар томонлама мададкор бўлишлари, юқори сифатли уруғликлар, ўғитлар билан таъминлашлари, маслаҳат бериб туришлари зарур. Ҳозирги пайтда колхоз ва совхозларнинг иқтисодий аҳволини яхшилашга, ҳар бир деҳқон хонадони моддий фаровонлигини оширишга кўмаклашувчи кўпдан-кўп омиллар пайдо бўлган. Ҳамма гап улардан оқилона фойдаланишда қолди. Қатор пахтакор хўжаликлар бу соҳада илк қадамларни қўйишди. Ҳатто жуда мураккаб келган ўтган йилда ҳам республика колхоз ва совхозлари ундан аввалги йилдагига қараганда 120 миллион сўм кўп даромад олдилар. Демак, экиш мавсумида худди агроном сингари иқтисодчи ҳам асосий мутахассис саналади.

Бошқа тармоқларда бўлгани каби пахтачиликда ҳам экиш мавсуми қишлоқ хўжалик йилининг тамал тоши қўйиладиган палласи ҳисобланади. «Нима эксанг, ўшани оласан» деб бежиз айтмайдилар. Пахтакор хўжаликларнинг асосий пировард кўрсаткичлари кўп жиҳатдан экиш-тикиш ишларининг нечоғлик пишиқ-пухта бажарилишига боғлиқ. Афсуски, анча вақтдан буён жуда муҳим қоидага — бир хўжаликда битта, район миқёсида эса нари борса иккита нав экиш шартига риоя қилинмай келинаяпти. Натижада ғўза навлари аралашиб кетмоқда, уруғчиликка путур етмоқда. Бунда фақат колхоз ва совхозлар жамоаларинигина айблаш инсофдан эмас. Кўпдан-кўп бўлинмалар шуғулланаётган уруғчилик соҳаси иши пухта ташкил этилган замонавий тармоққа айланганича йўқ. Агросаноат комплекси илғорларининг қурултойида таъкидлаб ўтилганидек, «Союзхлопок», «Ғўза селекцияси», «Биолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ҳозирча кам самара беришаяпти, шунинг натижасида деҳқонлар аъло типга мансуб тола олинадиган юқори ҳосилли, сифатли навларга эга эмасдирлар. Ўз-ўзидан равшандирки, ғўза навларини тўғри, илмий асосда жойлаштириш масаласида колхоз ва совхозлар зиммасидан масъулият соқит қилинмайди.

Республика пахтачилигини оқилона ихтисослаштириш — шу кун талаби, воқеликдир, буни деҳқонларнинг турмуш даражасини ошириш вазифалари тақозо этмоқда. Дала соҳиблари, агросаноат комплексининг барча ходимлари съездлар йили қишлоқ хўжалик мавсумига зўр умид боғламоқдалар.

Жарқўрғон районидаги Норали Боймуродов номли колхознинг Мамарасул Маҳсумов бошлиқ бригадаси деҳқонлари жорий йилда 65 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта етиштиришга аҳд қилишган. Шу ниятда улар чигит экишга биринчилар қаторида киришдилар. Механизатор Назар Бозоров ва сеялкачи Анвар Холтўраев ҳар куни 7—8 гектар ерга уруғ ташламоқдалар. Бу юмушни бир ҳафтада тугаллаш мўлжалланаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Бригада бошлиғи Мамарасул Маҳсумов. 2. Чигит экиш пайти.

Е. ХЎЖАМБЕРДИЕВ олган суратлар.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ

ҚОНУНИ

ГРАЖДАНЛАРНИНГ МИЛЛИЙ ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛИГИГА ТАЖОВУЗ ҚИЛГАНЛИК ВА ССР ИТТИФОҚИ ТЕРРИТОРИЯСИНИНГ БИРЛИГИНИ ЗЎРЛИК БИЛАН БУЗГАНЛИК УЧУН МАСЪУЛИЯТНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ушбу қонун—

гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишни кучайтириш, турли миллатчи ва айирмачи уюшмаларнинг гражданларни миллатига, тилига, динига қараб камситишга, миллатлараро душманлик ва адоватни кучайтиришга, СССР Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўрлик билан бузишга қарши қаратилган фаолияти пайини қатъиян қирқиш зарурлигига асосланади;

ССР Иттифоқининг гражданларни камситишга, миллий нафрат, душманлик ва зўравонликни кучайтиришга қаратилган ҳар қандай фаолиятни қонун йўли билан тақиқлаш тўғрисидаги халқаро-ҳуқуқий мажбуриятларини эътиборга олади.

1. Гражданлар ҳар қандай уюшмаларининг, шу жумладан сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари ва оммавий ҳаракатларнинг миллий ёки ирқий душманлик, адоват ёки камситишни кучайтиришга, миллий, ирқий, диний асосда зўрлик ишлатишга қаратилган фаолияти, шунингдек уларнинг СССР Конституциясида мустаҳкамлаб қўйилган ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва округларнинг территорияси бирлигини зўрлик билан бузишга бевосита қаратилган фаолияти қонунга зиддир ва тақиқланиши керак.

2. Ушбу қонуннинг 1-моддасида кўрсатилган уюшмаларнинг фаолияти иттифоқдош ёки автоном республика Олий Советининг Раиси ёки бошқа олий давлат мансабдор шахси, иттифоқдош, автоном республика Министрлар Советининг Раиси, халқ депутатлари маҳаллий Советининг раиси ёки унинг ижроия комитети раисининг ёхуд прокурорининг тақдимномасига биноан иттифоқдош республика Олий судининг, автоном республика Олий судининг, ўлка, область, шаҳар судининг, автоном область судининг, автоном округ судининг қарори билан қонунга хилоф деб тан олинади ва тақиқланади.

Гражданлар ана шу уюшмаларининг фаолияти бир неча иттифоқдош республиканинг территориясига ёйилган ёки республикалараро муносабатларга дахлдор бўлган ҳолларда шу уюшмалар фаолиятини тақиқлаш тўғрисидаги қарор СССР Президентининг, СССР Министрлар Совети Раисининг, СССР Бош прокурорининг тақдимномасига биноан, шунингдек иттифоқдош, автоном республика Олий Совети Раисининг ёки бошқа олий давлат мансабдор шахсининг, иттифоқдош, автоном республика Министрлар Совети Раисининг тақдимномасига биноан СССР Олий суди томонидан қабул қилиниши мумкин. СССР Президенти гражданларнинг хавфсизлигини таъминлаш манфаатларини кўзлаб, СССР Олий суди қарор қабул қилгунга қадар ушбу қонуннинг 1-моддасида кўрсатилган уюшмаларнинг фаолиятини вақтинча тўхтатиб қўйиши мумкин.

Суд томонидан фаолияти тақиқланган гражданлар уюшмаси тарқатиб юборилади, унинг мол-мулки эса давлатга ўтади.

3. Ушбу қонуннинг 1-моддасида кўрсатилган гражданлар уюшмаларини тузиш соҳасидаги ҳаракатлар, шунингдек уларнинг фаолиятида актив қатнашганлик учун, агар бунинг учун қонунларда жиноий жавобгарлик кўзда тутилмаган бўлса, ўн минг сўмгача миқдорда жарима солиш тарзида маъмурий жазо берилади ёки ўн беш кун муддатгача маъмурий ҳибсга олинади.

Қонунбузарликлар тўғрисидаги протоколлар ички ишлар органларининг ходимлари томонидан ёки халқ депутатлари Советлари бу ишга вакил қилган бошқа мансабдор шахслар томонидан тузилади.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўзда тутилган қонунбузарлик тўғрисидаги ишлар халқ судьялари томонидан якка тартибда кўриб чиқилади.

4. ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва округлар территориясининг бирлигини зўрлик билан бузишга ошкора қилинган даъватлар учун жиноий жавобгарлик белгиланиб, «Давлатга қарши жиноятлар учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги 1958 йил 25 декабрдаги СССР қонунининг 7-моддаси (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1959 йил, 1-сон, 8-модда; СССР халқ депутатлари Съезди ва СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1989 йил 9-сон, 203-модда) қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«7-модда. Совет давлат ва жамоат тузумини зўрлик билан ағдаришга ёки ўзгартиришга ёхуд ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўрлик билан бузишга қилинган даъватлар.

Совет давлат ва жамоат тузумини зўрлик билан ағдаришга ёки ўзгартиришга ёхуд СССР территориясида мустаҳкамлаб қўйилган ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва округлар территориясининг бирлигини зўрлик билан бузишга ошкора қилинган даъватлар, шунингдек мазкур мақсадда мана шундай мазмундаги материалларни тарқатганлик учун —

уч йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан ёки 10 минг сўмгача жарима солиш билан жазоланади.

Шу хатти-ҳаракатларнинг ўзи такрор ёки шахсларнинг уюшган гуруҳи билан қилинган тақдирда, —

етти йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан ёки 20 минг сўмгача жарима солиш билан жазоланади.

Ушбу модданинг биринчи ёки иккинчи қисмларида кўзда тутилган ва чет эл ташкилотларининг ёки улар вакилларининг топшируви билан қилинган ҳаракатлар учун, —

мол-мулки мусодара қилиниб ёки қилинмай, ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади».

5. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг 1958 йил 25 декабрдаги СССР қонуни билан тасдиқланган жиноий қонун асослари 34-моддасининг биринчи қисми (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1959 йил, 1-сон, 6-модда; 1969 йил, 29-сон, 249-модда) қуйидаги мазмунда 3[1] банд билан тўлдирилсин:

«3[1] миллий ёки ирқий душманлик ёхуд камситиш негизида қилинган жиноятлар».

6. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг 1958 йил 25 декабрдаги СССР қонуни билан тасдиқланган жиноий ишларни судлаш асослари 28-моддаси 1-қисмида (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1959 йил 1-сон, 15-модда; 1961 йил 26-сон, 270-модда; 1963 йил 16-сон, 181-модда; 1981 йил 33-сон, 966-модда; 1984 йил 3-сон, 58-модда; 1989 йил 15-сон, 106-модда; СССР халқ депутатлари Съезди ва СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1989 йил 9-сон, 203-модда). «7 (Совет давлат ва жамоат тузумини зўрлик билан ағдаришга ёки ўзгартиришга даъватлар)» сўзлари «7 (Совет давлат ва жамоат тузумини зўрлик билан ағдаришга ёки ўзгартиришга ёхуд ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўрлик билан бузишга қилинган даъватлар)» сўзлари билан алмаштирилсин.

7. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги қонун асослари 14-моддаси 2-қисми (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1980 йил 44-сон, 909-модда; 1987 йил 22-сон, 312-модда; 1988 йил 31-сон, 506-модда) «Бир минг сўмгача» сўзларидан кейин «гражданларнинг фаолияти тақиқланган уюшмаларни тузганлиги ва уларнинг фаолиятида фаол қатнашганлиги учун, — ўн минг сўмгача жарима» сўзлари билан тўлдирилсин.

8. СССР Олий Совети Президиумининг 1978 йил 14 апрелдаги «Маъмурий ҳуқуқбузарлик учун жавобгарлик тўғрисидаги қонунларга ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги Фармони (СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1978 йил 16-сон, 252-модда; 1985 йил 21-сон, 369-модда; 1987 йил 25-сон, 354-модда; 1988 йил 31-сон, 506-модда) биринчи моддаси «йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишларини уюштириш ҳамда ўтказиш тартибини бузганлик учун» сўзларидан кейин «фаолияти тақиқланган уюшмаларни тузганлик, уларда фаол қатнашганлик учун» сўзлари билан тўлдирилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти — М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 2 апрель.

ҒОЛИБЛАРГА МУКОФОТЛАР

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети коллегияси ва касаба союзлари агросаноат комплекси ходимларининг республика комитети ҳайъати 1989 йилда сут етиштириш ва давлатга сотиш, соғин сигирлар маҳсулдорлигини ошириш бўйича юксак пировард натижаларга эришиш учун социалистик мусобақа натижаларини якунлашди. Қуйидаги сутчилик фермалари коллективлари Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети, касаба союзлари агросаноат комплекси ходимларининг республика комитети фахрий дипломлари билан тақдирландилар:

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССРДАН

Амударё районидаги Тельман номли колхоз,
Шуманай районидаги «Шуманай» совхози.

АНДИЖОН ОБЛАСТИДАН

Ленин районидаги Карл Маркс номли колхоз,
Избоскан районидаги «Шарқ юлдузи» колхози,
Олтинкўл районидаги «Коммуна» колхози,
Андижон районидаги «Партия XXII съезди» колхози,
Балиқчи районидаги «Ўзбекистон» колхози,
Бўз районидаги Энгельс номли колхоз,
Москва районидаги «Победа» колхози,
Жалолқудуқ районидаги Карл Маркс номли колхоз,
Қўрғонтепа районидаги «Комсомол» колхози,
Пахтаобод районидаги «Москва» колхози,
Хўжаобод районидаги Карл Маркс номли колхоз,
Комсомолобод районидаги Мирзааҳмедов номли совхоз.

БУХОРО ОБЛАСТИДАН

Олот районидаги Крупская номли колхоз,
Бухоро районидаги «Партия XXVII съезди» колхози,
Вобкент районидаги «Зарафшон» колхози,
Ғиждувон районидаги «СССР 60 йиллиги» совхози,
Қизилтепа районидаги «Партия XXII съезди» колхози,
Навоий районидаги «Бухоро» колхози,
Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози,
Свердлов районидаги Свердлов номли колхоз,
Шофиркон районидаги Куйбишев номли колхоз,
Бухоро пахтачилик тажриба станцияси.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИДАН

Косон районидаги Чуйков номли совхоз,
Яккабоғ районидаги «Яккабоғ» совхози,
Чироқчи районидаги Файзулла Хўжаев номли совхоз,
Нишон районидаги Сальвадор Альенде номли совхоз,
Ульянов районидаги «III Интернационал» совхози.

НАМАНГАН ОБЛАСТИДАН

Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоз,
Наманган районидаги Энгельс номли колхоз,
Янгиқўрғон районидаги Карл Маркс номли совхоз,
Уйчи районидаги «Ленинград» колхози,
Норин районидаги Энгельс номли колхоз.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИДАН

Жомбой районидаги «Коммунизм» колхози,
Нарпай районидаги «Октябрь» колхози,
Паст Дарғом районидаги «Ленинизм» колхози,
Пахтачи районидаги Киров номли колхоз,
Советобод районидаги «Москва» совхози,
Ургут районидаги М. Горький номли колхоз,
Хатирчи районидаги «Ўзбекистон» колхози.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИДАН

Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхози,
Жарқўрғон районидаги «Партия XXII съезди» колхози,
Шеробод районидаги Н. Муродов номли совхоз,
Гагарин районидаги «Янгиобод» совхози.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИДАН

Сирдарё районидаги «Правда» колхози.

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИДАН

Дўстлик районидаги Қосим Раҳимов номли совхоз,
Мирзачўл районидаги Абай номли совхоз,
Арнасой районидаги Юлиус Фучик номли совхоз,
Дўстлик районидаги Дадажонов номли совхоз.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДАН

Бўка районидаги «Партия XX съезди» колхози,
Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоз,
Паркент районидаги «Прогресс» совхози,
Бекобод районидаги «Далварзин» совхози,
Ғалаба районидаги Калинин номли совхоз.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИДАН

Ленинград районидаги «Социализм» колхози,
Фарғона районидаги Ильич номли колхоз,
Олтиариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз,
Бувайда районидаги Калинин номли колхоз,
Тошлоқ районидаги «Партия XXII съезди» колхози.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИДАН

Боғот районидаги Наримонов номли колхоз,
Гурлан рйонидаги Киров номли колхоз,
Қўшкўпир районидаги Калинин номли колхоз,
Урганч районидаги Наримонов номли колхоз,
Шовот районидаги «Коммунизм» колхози,
Янгиариқ районидаги Аваз Ўтар номли колхоз,
Янгибозор районидаги «Партия XXI съезди» колхози.

Ҳар бош соғин сигирдан 4 минг килограмм ва ундан кўп сут соғиб олган қуйидаги сигирсоғарлар I даражали фахрий диплом ҳамда кўкракка тақиладиган «Сут соғиш устаси» нишони билан тақдирландилар:

(Давоми иккинчи бетда).

ДАЛАЛАР НАФАСИ

ЭКИШ БОШЛАНДИ

Фарғона областининг далаларида экиш агрегатларининг овози эшитила бошлади. Деҳқонлар асосий экин—чигитни саралаб экишга киришдилар.

«Ғалаба» колхозининг тракторчилари Охунбобоев районида биринчи бўлиб экишни бошлаб юбордилар. Бу мавсумда хўжалик 923 гектар ерга пахта экади. Деҳқонлар кузга бориб, камида 2450 тонна биринчи навли пахта ҳосили олишни мўлжалламоқдалар.

Колхозда экиш ишларини энг яхши агротехник муддатларда ўтказиш тадбирлари ишлаб чиқилганди. Хўжалик мутахассислари ва раҳбарлари ҳозир ана шу тадбирлар амалга оширилишини қатъий кузатишмоқда.

МОЛЛАРГА ЯНГИ ЎРИЛГАН ОЗУҚА БЕРИЛАДИ

«Қашқадарё» совхозининг моллари эндигина ўриб олинган перко озуқаси билан боқилмоқда. Хўжаликда 85 гектар ерга перко экилган. Ижарачилар гектар бошига 155 центнердан тўйимли озуқа етиштириб олишмоқда. Бу то беда ўрилгунига қадар етади.

Перкодан кейин далаларга чигит экилади. Қорақалпоғистон селекциячилари етиштирган чигитнинг эртапишар навлари ҳозирдаёқ тайёрлаб қўйилди.

Қўшни «Москва» совхозида ҳам оралиқ экинларни йиғиштириб олишга киришдилар. Яқин кунларда Қашқадарё воҳасининг бошқа хўжаликларида ҳам яшил конвейер ишлай бошлайди.

(ЎзТАГ).

СССР Олий Советининг қарори

«ГРАЖДАНЛАРНИНГ МИЛЛИЙ ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛИГИГА ТАЖОВУЗ ҚИЛГАНЛИК ВА ССР ИТТИФОҚИ ТЕРРИТОРИЯСИНИНГ БИРЛИГИНИ ЗЎРЛИК БИЛАН БУЗГАНЛИК УЧУН МАСЪУЛИЯТНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети **қарор қилади**:

1. Гражданларнинг миллий тенг ҳуқуқлилигига тажовуз қилганлик ва ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўрлик билан бузганлик учун масъулиятни кучайтириш тўғрисида»ги СССР Қонуни матбуотда эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. Иттифоқдош республикаларнинг Олий Советларига иттифоқдош республикаларнинг қонунларини «Гражданларнинг миллий тенг ҳуқуқлилигига тажовуз қилганлик ва ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўрлик билан бузганлик учун масъулиятни кучайтириш тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтириш тавсия этилсин.

СССР Олий Советининг Раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 2 апрель.

Партия турмуши: КПСС XXVIII съездига тайёргарлик

КОММУНИСТ ЎРНИ

Заводимиз коммунистлари, барча ишчи-хизматчилари КПСС Марказий Комитетининг февраль ва март (1990 йил) пленумлари материалларини, Марказий Комитетнинг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури ҳамда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Устави лойиҳаларини қизиқиб муҳокама қилмоқдалар. Муҳим партиявий ҳужжатлар ҳақида турли таклифлар, фикр ва мулоҳазалар билдирилаяпти. Зеро, қайта қуриш даври кишиси уларга шунчаки, лоқайд муносабатда бўлолмайди.

Коллективимиз ўтган йилни ёруғ юз билан якунлади. Район хўжаликларидан қабул қилинган 60.149 тонна пахта сифатли қайта ишланди. Бултур 1988 йилга нисбатан кам хом ашё келтирилган, ўз навбатида оз маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса-да кўп даромад олинди. Ёки бу борада топшириқ 105 фоизга бажарилди. Бунга ишчи кучи, ёқилғи ва бошқа ресурслар кам сарфлангани, асосан юқори нав тола тайёрлангани эвазига эришилди.

Заводимизда қайта ишланиб, тайёрланаётган хом ашё Иттифоқимиздаги 26 та корхонага, 8 та чет мамлакатга жўнатилаяпти. Кейинги пайтларда шерикларимиздан маҳсулот сифати хусусида норозилик хатлари келиши камайди.

Ўз атрофига 57 нафар коммунистни бирлаштирган корхонамиз партия ташкилоти ютуқларни мустаҳкамлаш тадбирларини кўрмоқда. КПСС аъзоларининг масъулияти ва фаоллигини кучайтириш билан бир қаторда маҳсулот сифатини яхшилаш, топшириқларни муддатида муваффақиятли уддалаш юзасидан кўпгина ташкилий-тарбиявий ишлар амалга оширилаяпти. Меҳнат коллективларида ҳозирги кун талаблари, партия қарорлари ҳар томонлама чуқур тушунтирилмоқда. Натижада бевосита ишлаб чиқаришда қатнашаётган ишчилар, айниқса коммунистларнинг ишида унум ва самара ортмоқда. Юкчилар бригадаси бошлиғи С. Ҳисориев, молшунос Б. Ниёзов, чилангар П. Ўринов, токарлар Ю. Волков, В. Осипов кабилар топширилган вазифани сидқидилдан адо этиб, ҳамкасбларига ўрнак бўлишаётир.

Коммунистларни тўртта цех партия ташкилоти ўз теварагига уюштирган. Айни кезларда уларда партия йиғилишлари ҳар ойда, завод партия ташкилоти бўйича икки ойда бир марта ўтказилмоқда. КПСС аъзоларининг ва бошланғич ташкилотларнинг ишлаб чиқаришдаги, маҳсулот сифатини оширишдаги, ишчи кучини, моддий ва материал ресурсларни тежаб-тергаш борасидаги ўрни каби долзарб масалалар муҳокамага қўйилмоқда. Уларни тайёрлашда эса оддий коммунистлар иштироки тобора кенгаймоқда. Йиғилишларга масалалар киритишда С. Ҳисориев, Р. Қурбонов, Б. Ниёзов сингарилар фаоллик кўрсатдилар. Айни пайтда йиғилишларнинг ўтиши ҳам бутунлай ўзгача тус олган. Ҳар бир масала қизғин мунозара остида, юксак талабчанлик билан муҳокама қилинаяпти. Йиғилиш қарорларининг бажарилиши устидан қатъий назорат олиб борилмоқда.

Эндиликда қуйи ташкилотларда ҳисобот-сайловларга ҳам пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Сир эмас, илгари улар лоқайдлик билан, баъзан номигагина ўтказиларди. Ҳозир эса мутлақо бошқача. Бултур Юрчи пахта қабул пунктидаги йиғилишда цех партия ташкилоти фаолияти қониқарсиз деб топилди. Унинг котиби вазифасидан озод қилиниб, янгиси сайланди. 7 нафар коммунистни ўз атрофига бирлаштирган бу ташкилот бугунги кунда бошқаларга намуна. Бўлажак ҳисобот ва сайловлар ҳам коммунистларимизнинг фаоллигида ўтишига шубҳа йўқ.

Корхонамиз икки йилдан бери хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш асосида иш юритмоқда. Янгича ишлаш афзалликлари яққол кўзга ташланмоқда. Маданий-маиший соҳалар учун кўпроқ маблағ ажратиш имконига эга бўлдик. Бултур ишчи-хизматчиларимизнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тадбирларига 70 минг сўм сарфландики, завод тарихида бу ишга ҳеч қачон бир йилда шунча харажат қилинмаганди.

Ишловчилар учун барча қулайликларни яратиб беришга интилаяпмиз. Ошхона, наввойхона, дўконлар, тиббиёт пункти, тикув цехи, сартарошхона улар хизматида. Шу йил ёзда сауна-ҳаммом биноси қуриб битказилади ва ишга туширилади. Ишчи-хизматчиларни ишга олиб келиш ва уй-уйига элтиб қўйиш учун транспорт ажратилган.

Заводимиз — йирик саноат корхоналаридан бири. Унда ўндан зиёд миллат вакиллари аҳил, баҳамжиҳат меҳнат қилмоқдалар. Улар ўртасида байналмилал дўстликни мустаҳкамлаш, ютуқларни кўпайтириш, жамоада соғлом, ишчанлик муҳитини қарор топтириш ҳамиша диққат-эътиборни ўзига тортиб турган долзарб вазифалардир. Партия ташкилоти, унинг атрофига маҳкам жипслашган коммунистлар зиммасидаги юмушларни муваффақиятли бажариш учун бор куч-ғайратни ишга соладилар.

Р. КАРИМОВ,
Денов пахта тозалаш заводи партия ташкилотининг секретари.

Ленинча шанбалик ўтказиш қувватланмоқда

МОСКВА, 4 апрель. (ТАСС мухбири). ВЦСПС президиуми меҳнат коллективларининг 21 апрелда Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига бағишлаб коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қувватлади.

Маълумки, «Сургутнефтегаз» бирлашмаси касаба союз комитети яқинда мамлакатнинг барча меҳнаткашларига, бирлашган касаба союз ташкилотларига мурожаат қилиб, шанбаликда ишлаб топилган маблағни касаба союз комитетларининг ҳисобига ўтказишга чақирди. Бундай қилиш меҳнат коллективларининг ўзлари уруш ва меҳнат ветеранларининг долзарб муаммоларини ҳал қилишда, қочоқларга, кўп болали оилаларга, камбағалларга, етим болаларга, Чернобиль авариясининг жабрдийдаларига, хуллас алоҳида мададга муҳтож бўлган ҳамма кишиларга ёрдам беришда фаол иштирок этишларига имкон берган бўлур эди.

Сибирликлар даъвати мамлакатда кенг маъқулланмоқда. Москва-саралаш локомотив депоси меҳнаткашлари шанбаликда ишлаб топилган пулни соғломлаштириш комплекси қуришга сарфлашга қарор қилдилар. Москвадаги 1-соат заводи коллективи пулни «Оналар ва болалар уйи» қурувчиларига ва оталиқдаги интернатга, Москва ёзув машиналари заводи ходимлари мактаб, болалар боғчалари ва район территориясини обод қилишга, Владимир областидаги Ковров карьер бошқармаси посёлка касалхонаси қурилишига топширади. Наманагандаги шойи газламалар ва Фрунзедаги пойабзал саноат-савдо бирлашмаси меҳнатчилари шанбаликда тушган пулни ўз коллективларининг ижтимоий эҳтиёжлари учун сарфлашни мўлжаллашмоқда. Урал мўйна комбинати коллективи ишлаб топган пул Оролга ёрдам фондига ўтказилади. Бутуниттифоқ уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг фаоллари, Белоруссия ҳамда бошқа республикалар касаба союзлари кенгашлари аниқ-равшан таклифлар киритдилар. Москвада бўлиб ўтган меҳнаткашларнинг иккита катта анжуманида — РСФСР касаба союзларининг таъсис съездида ва кўмир саноати ходимлари касаба союзининг навбатдан ташқари съездида делегатлар 21 апрель куни шанбаликка чиқишга даъватни якдиллик билан маъқулладилар.

Тошкент область Бекобод районидаги Навоий номли колхозда Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветерани Рустам Абдуллаев номини барча ҳурмат билан тилга олади. Катта ҳаётий тажрибаси бор оқсоқол доимо халқ орасида. «Шавкатли меҳнати учун», «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медаллари билан тақдирланган. Отахон ҳозир пенсияда. Аммо меҳнатда чиниққан деҳқон қўл қовуштириб ўтиргани йўқ. Уч йилдан бери 5 гектар ерни ижарага олиб лавлаги етиштирмоқда.

СУРАТДА: Р. АБДУЛЛАЕВ.

М. ҚОРАБЕКОВ олган сурат.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ҲИМОЛАЙ ТОҒИ ТАБИАТИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). «Дунё томи» — Ҳимолай тоғлари бутун инсониятнинг мулки бўлиб, у ҳимоя қилиниши керак. Ҳиндистон пойтахтида «Ҳимолай тоғлари» табиатини ҳимоя қилиш» мавзусида бўлган халқаро конференция қатнашчилари якдиллик билан шундай хулосага келдилар.

Ҳимолай тоғларига оталиқ қилиш халқаро фонди билан Ҳиндистон альпинистлар уюшмаси ташкил этган ушбу нуфузли учрашувда Ҳиндистон, Непал, Буюк Британия, АҚШ, Япония, Австралия, Янги Зеландиянинг 100 дан ортиқ вакили қатнашди. СССР вакиллари кузатувчилар сифатида иштирок этдилар.

Ҳимолай тоғларига оталиқ қилиш фонди ўтган йилнинг охирларида дунёдаги энг баланд Эверест чўққисини илк бор забт этган Янги зеландиялик Эдмунд Хиллари ва Ҳиндистон альпинистлар уюшмаси президенти Мохан Кохли ташаббуси билан тузилганди. Фондга машҳур альпинистлар, олимлар, кўпгина мамлакатларнинг атроф муҳитини муҳофаза қилиш соҳаси мутахассислари кирган эди. Бўлиб ўтган анжуманда фонднинг раҳбар кенгашига СССР альпинистлар уюшмасининг раиси Эдуард Мисловский киритилганди.

«Биз жаҳон жамоатчилигининг эътиборини дунёдаги ана шу энг баланд Ҳимолай тоғлари дуч келаётган жиддий экология муаммоларига жалб этишга ҳаракат қилаяпмиз, — деди Эдмунд Хиллари ТАСС мухбири билан суҳбатда. — Бундан чорак аср муқаддам озгина кишилар Ҳимолай чўққиларини забт этишга жазм қилган бўлсалар, эндиликда Ҳимолайда альпинизм ва туризм оммавий тус олди. Тоғларга ҳар йили 300 дан ортиқ экспедиция, юз мингга яқин альпинист ва туристлар боришади. Улар ўз йўлларида уюм-уюм аҳлат қолдиришади. Тобора кўпайиб бораётган маҳаллий аҳоли хўжалик ишлари билан шуғулланиши натижасида ўрмонларнинг камайиши тоғлар учун янада катта хавф-хатар туғдирмоқда.

Конференцияда Ҳимолай табиатини ҳимоя қилишга доир бир қанча амалий тавсиялар ишлаб чиқилди. Альпинизм ва туризмни қаттиқ назорат қилиш, тоғлиқларнинг ижтимоий-иқтисодий турмуш даражасини ошириш, тоғли ерларда энергиянинг ноанъанавий манбаларидан кўпроқ фойдаланиш зарурлиги таъкидланди. «Биз аҳлатларни ва экспедициядан сўнг қоладиган кераксиз ускуналарни текинга ташиб кетишга тайёрмиз», — Ҳиндистондаги «Эйр Индиа» авиакомпаниясининг вакили шундай таклиф билан чиқди.

СУД ЖАРАЁНИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Мана икки кундирки, бу ерда 66 ёшли генерал-лейтенант, қатл этилган диктаторнинг укаси, Ички ишлар министрлиги милиция офицерлари ва Давлат хавфсизлик комитети мактабининг собиқ бошлиғи Николае Андруцэ Чаушеску иши юзасидан суд жараёни давом этмоқда.

Н. А. Чаушеску давлат хавфсизлиги департаментининг собиқ бошлиғи Ю. Владанинг кўрсатмасига биноан, 21 декабрь куни мактабнинг бутун шахсий составини Бухарест яқинидаги шаҳардан пойтахт марказига олиб бориш тўғрисида буйруқ берган. У ўзига бўйсунувчи офицерлар ва курсантларни намойишчиларга ўқ узишга мажбур қилганликда, ўзи ҳам ўқ отиб етти кишини ўлдирганликда, шунингдек қонунга хилоф равишда қурол сақлаганликда айбланмоқда.

Румыния матбуотининг хабар қилишича, Н. А. Чаушеску судда ўз акаси режимига даҳлсиз эканини исботлашга уринган, ўзига қарши қўйилган айбловларни инкор этган.

Чаушескунинг уч фарзанди— Нику, Валентин ва Зоя ҳам апрель ойининг охири, май ойининг бошларида судга берилади.

ҚОНЛИ ТЎҚНАШУВЛАР

АФИНА. Крит оролида юз берган фожиали воқеа Грециядаги сайлов кампаниясига доғ бўлиб тушди. Бу фожиа натижасида бир киши ўлди ва уч киши ярадор бўлди. Бу воқеалар орол пойтахти Ираклионда содир бўлди, мамлакатдаги энг катта консерватив партия— «Янги демократия» партиясининг бошлиғи Константинос Мицотакис сайловолди сафари билан бу ерга келган эди.

Тўқнашувлар ана шу партиянинг ҳаяжонга келган тарафдорлари ўзларининг сайловдаги энг асосий рақиблари умумгреция социалистик ҳаракати (Пасок) партияси маҳаллий қароргоҳига ҳужум қилиб, ойналарни синдирган пайтда бошланган эди. Бу воқеа чоғида бир кишининг оёғига ўқ тегди. Пасокнинг ғазабланган тарафдорлари йўлни тўсиб қўйдилар ва К. Мицотакис тушган машиналар кортежини шаҳар марказига ўтказмасликка ҳаракат қилдилар. К. Мицотакис у ерда кечқурун митингда сўзга чиқиши керак эди. Автомобиллар пайдо бўлганда улар машиналарга тош ва чириган апельсинларни ота бошладилар, қутилмаганда машиналардан биридан оломонга ўқ узилди. Натижада бир киши ҳалок бўлди, икки киши, жумладан бир журналист жароҳатланди.

Греция ҳукуматининг расмий вакили Крит оролида юз берган қонли тўқнашувларни қатъиян қоралади ва партияларга мурожаат қилиб, сайлов кампаниясини нормал тугаллаш ҳамда 8 апрель кунига белгиланган парламент сайловини осойишталик билан ўтказиш учун барча чораларни кўришга чақирди. «Янги демократия» ва Пасокнинг баёнотларида ва иккала партиянинг раҳбарлари бир-бирларини можарони келтириб чиқаришда айблаб қаттиқ таъналар қилдилар. Критда юз берган қонли воқеалар тафсилотини аниқлаш учун у ерга жамоат тартиби ва адлия министрлари шошилинч равишда жўнаб кетди.

ҒОЛИБЛАРГА МУКОФОТЛАР

(Давоми. Боши биринчи бетда).

АНДИЖОН ОБЛАСТИДАН

ЭРМОНҚУЛОВА Жўрахон— Балиқчи районидаги «Партия XXV съезди» колхозидан.

ФОЗИЛОВА Жаннат — Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхозидан.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДАН

ҲОШИМОВА Ашурбуви — Бекобод районидаги «Партия XXV съезди» совхозидан.

ИСОҚОВА Ҳакима — Бекобод районидаги «Партия XXV съезди» совхозидан.

СОЛИЕВА Розия — Бекобод районидаги «Партия XXV съезди» совхозидан.

АБДУРАҲМОНОВА Тинди— Бўстонлиқ районидаги «Ленинград» колхозидан.

ЮНУСОВА Обида — Калинин районидаги Иваново номли совхоздан.

ҲАКИРОВА Зоя — Калинин районидаги Иваново номли совхоздан.

АБДУҚОДИРОВА Назира — Калинин районидаги «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикасидан.

КЛЕМОВА Любовь — Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоздан.

ЮДИНА Ольга — Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоздан.

ИСМАГИЛОВА Тамара — Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоздан.

ПАК Надежда — Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоздан.

АПАНАЗОВА Тамара— Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоздан.

ХАЙБУЛИНА Венера — Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозидан.

МАҲКАМОВА Фарида — Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозидан.

МАТИГУЛИНА Гуля — Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозидан.

ОРЛОВА Раиса — Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозидан.

ГАВРИЛОВА Анна — Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозидан.

ЕРМОЛАЕВА Вера — Коммунистик районидаги «Ленин йўли» колхозидан.

ШОМАНСУРОВА Омина — Оржоникидзе районидаги Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтидан.

ТЕМИРОВА Минавар — Оржоникидзе районидаги Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтидан.

РИСБЕКОВА Холбуви —Пискент районидаги «Партия XXVI съезди» колхозидан.

ҲОШИМОВА Мавлуда — Пискент районидаги «Партия XXVI съезди» колхозидан.

ТУРУШОВА София — Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхоздан.

АКБАРОВА Мария — Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозидан.

ФАЙЗИЕВА Умида — Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозидан.

ҚОДИРОВА Эътибор —Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозидан.

ЭРГАШЕВА Ҳидоят — Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозидан.

РИХСИБОЕВА Арофат — Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозидан.

ИМОМОВА Мимиҳидоят — Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

ЙЎЛДИБОЕВА Насиба — Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

САФАРОВА Дилбар — Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

СОДИҚОВА Роҳила — Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

БЕКҚУЛОВА Фенуза —Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

АҲМЕДОВА Нина — Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

МАМАРАИМОВ Бахти —Чиноз районидаги «Чиноз» совхозидан.

Ҳар сигирдан 3.500—4.000 килограммдан сут соққан қуйидаги операторлар II даражали диплом ва кўкракка тақиладиган «Сут соғиш устаси» нишони билан тақдирландилар:

АНДИЖОН ОБЛАСТИДАН

ЎРОЗОВА Қорияхон — Жалолқудуқ районидаги Карл Маркс номли колхоздан.

ҚОРАБОЕВА Меҳмонжон — Комсомолобод районидаги Мирзааҳмедов номли совхоздан.

НАМАНГАН ОБЛАСТИДАН

ОПЕКОВА Санобар — Чортоқ районидаги «Чортоқ» совхозидан.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИДАН

ҚАРШИЕВ Турсун — Жомбай районидаги «Октябрь» колхозидан.

ҚАРШИЕВА Раима — Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

РИЗАЕВА Уролой — Нурота районидаги «Россия» совхозидан.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИДАН

ОТАМУРОДОВА Дилором — Олтинсой районидаги «Ленинград» колхозидан.

МУСАЕВА Аммахол —Гагарин районидаги «Партия XXIV съезди» совхозидан.

ҲАИТОВА Маҳфират — Гагарин районидаги «Партия XXIV съезди» совхозидан.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДАН

РЎЗИМУРОДОВА Насиба — Бекобод районидаги Ойбек номли совхоздан.

ҲОНАЗАРОВА Насиба — Ғалаба районидаги «Коммунизм» совхозидан.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИДАН

ЁҚУБОВА Нигора — Шовот районидаги «Коммунизм» колхозидан.

Ҳар сигирдан 3.000—3.500 килограммдан сут соққан қуйидаги операторлар III даражали фахрий диплом ва кўкракка тақиладиган «Сут соғиш устаси» нишони билан тақдирландилар:

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССРДАН

РАҲМОНБЕРДИЕВА Гулсара — Тўрткўл районидаги Ильич номли колхоздан.

СОТЛИҚОВА Жанил — Амударё районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан.

АНДИЖОН ОБЛАСТИДАН

ОЛОВХУНОВА Азиза — Андижон районидаги «Ямбол» совхозидан.

ҲОЛИҚОВ Ҳайдарали —Марҳамат районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхозидан.

СОДИҚОВА Ширмон —Марҳамат районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхозидан.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИДАН

РАЖАБОВА Бўритош — Яккабоғ районидаги «Яккабоғ» совхозидан.

НАМАНГАН ОБЛАСТИДАН

ЎРИНБОЕВА Раҳимахон — Учқўрғон районидаги «Янгиобод» колхозидан.

МАВРУЛОВА Раҳбар — Янгиқўрғон районидаги Киров номли совхоздан.

ЭГАМБЕРДИЕВА Ҳуринисо — Норин районидаги Энгельс номли колхоздан.

БОЗОРОВА Тожихон —Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан.

ПУЗАЛОВА Гавҳар — Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан.

ҲОЖИХОНОВА Нуржамол — Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ҚИРҒИЗОВА Тўхтахон —Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

МИРЗААҲМЕДОВА Муборак — Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ЮСУПОВА Дилбар — Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ТЎЛАБОЕВА Мавлуда —Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ЙЎЛДОШЕВА Раъно — Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ПАРПИЕВА Муҳтарам — Чортоқ районидаги Алишер Навоий номли колхоздан.

ТУРСУНОВА Холида — Чортоқ районидаги Мичурин номли совхоздан.

ЖЎРАБОЕВА Бўрихол —Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозидан.

ЖЎРАБОЕВА Турсунхон — Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозидан.

ТИЖАНОВА Дилором —Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозидан.

ШАМШИЕВА Озода — Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозидан.

РУЗИЕВА Мўътабар — Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозидан.

ОЛИМҚУЛОВА Озода —Уйчи районидаги «Ленинград» колхозидан.

МЎЛДАШОВА Матлуба — Уйчи районидаги «Ленинград» колхозидан.

ИБРОҲИМОВА Ибодат — Косонсой районидаги «Шарқ юлдузи» совхозидан.

НОСИРОВА Муҳаббат— Косонсой районидаги Худойбердиев номли совхоздан.

ЭРАЛИЕВА Умида — Косонсой районидаги Худойбердиев номли совхоздан.

АПАНҚУЛОВА Насиба— Косонсой районидаги Худойбердиев номли совхоздан.

АНОРОВА Манзура — Косонсой районидаги Худойбердиев номли совхоздан.

АШУРМАТОВА Гулсунби — Чуст районидаги Энгельс номли колхоздан.

ЭШМАТОВА Равшанби — Чуст районидаги Энгельс номли колхоздан.

ТУРСУНОВА Омина — Чуст районидаги Энгельс номли колхоздан.

РАҲМАТУЛЛАЕВА Зоҳида — Наманган районидаги Свердлов номли колхоздан.

РАҲИМОВА Рисқлиой — Наманган районидаги Свердлов номли колхоздан.

ОҒАЛИКОВА Раҳима —Наманган районидаги «Ленинград» колхозидан.

АШУРОВА Ҳафиза — Наманган районидаги Тельман номли колхоздан.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИДАН

ШОДИЕВА Хосият — Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

ЭШОНҚУЛОВА Манзура — Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

КАМОЛОВА Фотима —Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

ХЎЖАКЕЛДИЕВА Холдон — Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

СУЯРОВА Ким — Жомбой районидаги «Октябрь» колхозидан.

ЛАЗАРЕВА Вера — Жомбой районидаги «Ғалабанинг 30 йиллиги» совхозидан.

ДЎСТМАТОВА Гулшод — Нурота районидаги «Россия» совхозидан.

ЭГАМҚУЛОВА Назокат — Пайариқ районидаги Нурмонов номли колхоздан.

НОМОЗОВ Жўрақул — Паст Дарғом районидаги Ильич номли совхоздан.

РАВШАНОВА Шарофат — Паст Дарғом районидаги Карл Маркс номли колхоздан.

МАВЛОНОВА Санобар — Самарқанд районидаги Ленин номли колхоздан.

ФАРМОНОВА Ҳабиба — Самарқанд районидаги Ленин номли колхоздан.

УСМОНОВА Бўстон — Самарқанд районидаги Ленин номли колхоздан.

ЙЎЛДОШЕВА Хуррам —Самарқанд районидаги Ленин номли колхоздан.

РАҲМОНОВА Турсун — Самарқанд районидаги Ленин номли колхоздан.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИДАН

УМИРҚУЛОВА Раъно — Гагарин районидаги «Янгиобод» совхозидан.

МЕНГЛИҚУЛОВА Муҳаббат— Гагарин районидаги «Янгиобод» совхозидан.

АБДУМУРОДОВА Гулдон — Жарқўрғон районидаги «Социализм» колхозидан.

САМАДОВА Гулноз — Шеробод районидаги Усмон Юсупов номли совхоздан.

УЛУҒОВА Ашира — Шеробод районидаги Н. Муродов номли совхоздан.

БЕРДИАЛИЕВА Марзия — Шўрчи районидаги Киров номли колхоздан.

РОЗИҚОВА Салима — Гагарин районидаги «Комсомолобод» совхозидан.

ЧОРИЕВА Зулхумор — Гагарин районидаги «Комсомолобод» совхозидан.

ЧОРШАНБИЕВА Рўзигул — Гагарин районидаги «Комсомолобод» совхозидан.

МАҲМАТМИРЗАЕВА Хатгул — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

РАҲМОНОВА Ҳидоят — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

ХУРРАМОВА Шобаҳор — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

МАНГИЛОВА Холдон — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

АЛИЕВА Бибизор — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

СУЮНОВА Туйгул — Гагарин районидаги «Советобод» совхозидан.

МАРКАЕВА Гулшаҳар —Гагарин районидаги «Партия XXIV съезди» совхозидан.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИДАН

БАКИРОВА Ўғилой — Ворошилов районидаги Куйбишев номли колхоздан.

ОРИПОВА Раъно — Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоздан.

МАМАТҚУЛОВА Гулнора — Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоздан.

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИДАН

ХУДОЙНАЗАРОВА Хоним — Жиззах районидаги «Москва» колхозидан.

ХУДОЙБЕРДИЕВА Минавар— Дўстлик районидаги Дадажонов номли совхоздан.

ҚЎНИШОВА Янглиш — Мирзачўл районидаги Сегизбоев номли совхоздан.

ШЕРНАЗАРОВА Мавлуда — Мирзачўл районидаги Абай номли совхоздан.

ШЕРНАЗАРОВА Жамила — Мирзачўл районидаги Абай номли совхоздан.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДАН

ЙЎЛДОШЕВА Майрам — Бекобод районидаги «Далварзин» совхозидан.

САИДОВА Тожихон — Бекобод районидаги «Далварзин» совхозидан.

БОЙНАЗАРОВА Қумри — Бўка районидаги Ҳамза номли колхоздан.

ТОЖИБОЕВА Майсара —Ғалаба районидаги «Коммунизм» совхозидан.

РАҲМОНОВА Саида — Коммунистик районидаги «Ўзбекистон» колхозидан.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИДАН

АБДУҚОДИРОВА Файзи — Тошлоқ районидаги «Коммуна» колхозидан.

МАҲКАМОВА Маърифат — Бувайда районидаги Карл Маркс номли колхоздан.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИДАН

ИСКАНДАРОВА Рўзигул — Боғот районидаги Нариманов номли колхоздан.

БОҚОЕВА Санам — Боғот районидаги Ленин номли колхоздан.

ЮСУПОВА Гулбаҳор — Гурлан районидаги «Коммунизм» колхозидан.

ОТАЖОНОВА Ойша — Гурлан районидаги «Коммуна» колхозидан.

ҚУРБОНОВА Шарифа — Гурлан районидаги «Янгиобод» совхозидан.

РЎЗМАТОВА Қурбонгул — Қўшкўпир районидаги «Ленинград» колхозидан.

БЕКЖОНОВА Ўғилжон — Қўшкўпир районидаги «Тошкент» колхозидан.

ҚУРБОНОВА Адолат —Урганч районидаги Нариманов номли колхоздан.

РАЖАБОВА Карифа — Урганч районидаги «Пахтакор» колхозидан.

ХУДОЙБЕРГАНОВА Муборак — Хонқа районидаги Ал-Хоразмий номли совхоздан.

АЗИЗОВА Зевар — Хонқа районидаги Карл Маркс номли колхоздан.

МЕЙЛИЕВА Ойбиби — Хива районидаги Беруний номли колхоздан.

ҚЎЧҚОРОВА Рўзигул — Янгиариқ районидаги «Коммуна» колхозидан.

МАТЁҚУБОВА Сўна — Янгиариқ районидаги «Коммунизм» колхозидан.

СУЛТОНОВА Ойгул — Янгибозор районидаги «Партия XXI съезди» колхозидан.

ЯХШИМУРОДОВА Гулчеҳра — Янгибозор районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозидан.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети бухгалтерия ҳисоби бошқармасига комитет раиси фондидан ғолиб сутчилик фермалари ва комплексларининг ҳар бирига 600 сўмдан ажратиш топширилди.

I, II, III даражали «Сут соғиш устаси» деб тан олинган операторларнинг ҳар бири хўжаликларнинг рағбатлантириш фондидан, у бўлмаса район агросаноат уюшмаларининг марказлашган фонди ҳисобидан мутаносиб равишда 200, 150 ва 100 сўмдан мукофотлансинлар.

Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалиги давлат кооператив комитети ва областлар агросаноат уюшмалари ўн кун ичида чорвачилик илғорлари слётларини уюштирсинлар ва фахрий диплом ҳамда кўкракка тақиладиган I, II, III даражали «Сут соғиш устаси» нишонини тантанали вазиятда топширсинлар.

МЎЛ-КЎЛ КУМУШ ТОЛА УЧУН

ПИЛЛА МАВСУМИ АРАФАСИДА

Ипак қурти озуқа базасини мустаҳкамламай туриб пиллачиликни ривожлантириш амримаҳол. Аъло сифатли тут барги олиш учун нималарга эътибор бериш керак?

Маълумки, жойларда йилига жуда кўп майдонларда тут кўчатлари ва ниҳоллари экилади. Бу юмуш асосан республика «Ипак» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли ихтисослашган совхозлар ва кўчатхоналар зиммасида. Кейинги йилларда олимлар тавсия этаётган тез етилар тутзорлар ташкил этилиши озуқа муаммосини ҳал этишда муҳимдир. Бундай тутзорларнинг афзалликлари нималардан иборат? Илмий тавсиялар асосида яратилаётган тутзорларда кўчатлар 90х90 ва 90х60 сантиметр схемаларда жойлаштирилади. Шунда гектаридан ўртача 15—20 тоннадан сифатли барг олиш мумкин. Бу борада Андижон ва Фарғона областларининг миришкор пиллачилари ибрат кўрсатмоқдалар. Ўтган йили ҳар иккала вилоятда минг гектардан кўп майдонда янги усулда тутзорлар яратилди. Экин майдони тежалди. Иккинчидан, кенг қаторли ҳамда оддий схемада (4х0,5 ва 3х0,5 метр) экиладиган тутзорлардагига қараганда ҳосилдорлик икки-уч ҳисса юқори бўлади. Янгича усулдаги тутзор барглари ипак қуртининг дастлабки уч ёшида едирилса, айни муддао. Кейинги ёшларда эса алоҳида ўсаётган тутларнинг барги берилиши мақсадга мувофиқ.

Экилган кўчатлар бехато кўкариб кетиши муҳим вазифадир. Бунда уларни ўз вақтида суғориш алоҳида аҳамиятга эга. Кўчатлар сувга қонганидан сўнг тупроққа яхши ўрнашиб, сўрувчи илдизлар пайдо қилади. Натижада кўчат баравж амал олади. Ҳар жойнинг ўз шароитига қараб йил мобайнида тутзорларни 6—8 марта суғориш, икки-уч марта остини юмшатиш керак. Айни пайтда тутзорларда бегона ўтларни йўқотиш муҳим вазифа саналади. Ҳайдалган майдонларни албатта чизеллаш керак. Тупроқ шароитига қараб ҳар гектар ерга 250—300 килограммдан аммиак селитраси, 150—200 килограммдан суперфосфат ва 40—50 килограммдан калий ўғити солинади. Ҳосилга кирган якка қаторли дарахтларнинг ҳар бирига 300—500 грамм аммиак селитраси, 150—200 грамм суперфосфат ва 100—150 грамм калий ўғити солиниши лозим. Минерал ўғитлар гўнг билан аралаш солинса, озиқлантиришнинг таъсирчанлиги ошади.

Тупроқда нам кам бўлса тут барги майда, дағал ва бебарака бўлади. Уни истеъмол қилган ипак қурти танасига модда сингиш жараёни суст боради, оқибатда пилла сифатсиз ва майда бўлади. Мўл-кўл барг олиш учун тутзорларни май ойининг дастлабки ўн кунлигига қадар 2—3 марта суғориш тавсия қилинади. Ана шунда ҳосилдорлик 35—40 фоиз ошади.

Ўрни келганда, республикамизда тутчиликни ривожлантиришга тўсиқ бўлаётган баъзи масалалар хусусида сўз юритмоқчиман. Кейинги икки-уч йил давомида баъзи хўжаликларда тут кўчатлари экиш, янги тутзорлар барпо этиш камайиб бормоқда. Хўжаликларнинг раҳбарларига бу ҳақда гапирсангиз «Бизда якка тутлар кўп, улар қуртларга етиб турибди» деган фикрни айтишади. Ахир бундай тутлар ҳам табиий қарийди ёки касалликка чалинади. Нари бориб барг таъминотида узилиш рўй берса, уни икки-уч йилда тўлдириб бўлмайди. Эртанги кунни ўйлаб иш юритишимиз керак. Муаммонинг яна бир жиҳати. Кейинги йилларда экин майдонлари ижара ва оила пудрати асосида ишловчилар ихтиёрига берилаяпти. Улар ердан мўл ҳосил олиш мақсадида илгари экилган тут дарахтларини кавлаб ташлашмоқда. Бизнингча, бу нотўғри. Ахир тут бир йиллик ўсимлик эмаски, баҳорда экиб ёзда ҳосил олинса. Серҳосил барг берадиган тутга эга бўлиш учун камида 8—10 йил талаб қилинади. Бизнингча, ерни ижарачиларга топшириш пайтида ўша жойдаги тутларни сақлаб қолиш масаласи ҳам имзоланаётган шартномаларда қайд этилса, тўғри бўлур эди.

О. ПЎЛАТОВ,
Ўрта Осиё ипакчилик илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

Ғиждувон районидаги Энгельс номли колхоз кумуш тола бунёдкорлари ҳар йили мавсумни муваффақиятли якунлашади. Бунинг омили тут кўчатлари ўстириш, парваришлашга эътибор берилаётганида. Хўжаликнинг Т. Раҳмонов, Ж. Аминов, Ҳ. Бобомуродов, М. Рашидов бошлиқ бригадаларида бу йил йўл бўйлари, ариқ четларига 4—5 минг туп тут кўчати ўтқазилди. Хўжалик бўйича 19 минг туп тут кўчати экилди. Айни кунларда уларни суғориш, ўғитлаш рисоладагидек амалга оширилмоқда.

К. РУСТАМОВ.

* * *

Тўрақўрғон райони пиллачилари ипак қурти боқиш мавсумига пухта тараддуд кўришмоқда. Пиллачилик агротехниклари, инкубистлар ўн кунлик ўқуви бўлиб ўтди. Машғулотларда илғорлар тажрибасини ўрганиш асосий ўрин эгаллади.

Тармоқнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш доимий диққат марказида турибди. Қиш даврида баланд бўйли тут дарахтлари озиқлантирилди, суғорилди. Тутзорларга сифатли ишлов берилди. «Ўзбекистон», Карл Маркс номли, «Москва», Калинин номли колхозларда тут кўчатлари ўтқазиш, уларга ишлов бериш намунали йўлга қўйилган.

— Кейинги йилларда пиллачиларга мустақиллик берилгани жуда яхши бўлди, — дейди район бош пиллахонаси директори Тожихон Назарова. — Натижада ялпи хирмон юксалмоқда, сифат ошаяпти. Асила Мўминова, Лутфулла Бурҳонов, Ўктамхон Тошбоева каби пиллачиларимиз ҳар қути қурт уруғидан 70—80 килограммдан ҳосил олиб, ўз тажриба мактабларини яратишмоқда.

Районда ҳозиргача 3 мингдан зиёд хонадон қурт боқиш истагини билдирди. 104 та инкубаторий мавсумга шай қилиб қўйилди.

Б. ИСОМИДДИНОВ,

* * *

Вобкент районидаги «Зарафшон» колхозида зар тола — пилла ҳосили етиштириш бўйича бой тажрибага эга миришкорлар кўп. Бултур эл хирмонига 58 тонна юқори сифатли хом ашё топширилди.

Азамат пиллачилар жорий йилда ана шу муваффақиятни янада мустаҳкамлаш мақсадида меҳнат қилишмоқда. Хўжаликдаги 54 гектар тутзор сифатли ўғитланди. Пайкаллар четларига ва тутзорлар орасига янгидан 30 минг туп тут ниҳоли ўтқазилди. Тоҳир Олимов бошлиқ бригада олимлар тавсия этган интенсив тутзор яратиш йўлида астойдил жон куйдирмоқда. Бу йил 470 та пиллачилик звеносига 950 қути ипак қурти тарқатилиши режалаштирилаяпти. Ниёз Хайриев, Комил Олимов каби тажрибали инкубистлар ўз касб сирларини ёшларга ҳафсала билан ўргатмоқдалар.

У. НЎКАРОВ.

Ўзбекистон районидаги «Ғаниобод» совхозининг Неъматжон Ҳамдамов бошлиқ бригадаси боғбонлари 40 гектар боғни дастлабки парваришдан чиқардилар. Мевали дарахтларга шакл бериш, ҳашаротларга қарши кимёвий дорилаш, қатор ораларини юмшатиш ва ўғитлаш сифатли ўтказилди. Айни пайтда ариқ-зовурлар тозаланиб, тартибга келтирилаяпти.

СУРАТДА: илғор ишчилар Озода Қурбонова ва Нигора Муҳаммадқулова. Улар кунлик нормани ошириб бажармоқдалар.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ФОЙДА КЕЛТИРДИ

Андижондаги С. М. Киров номли наслчилик-паррандачилик репродукторида фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш йўлида яна бир қадам қўйилди. Корхона цехлари ишнинг боришини муттасил назорат қилиб туришни таъминлайдиган телевизион қурилма билан жиҳозланди.

Андижон телемарказы ходимлари ўрнатиб берган саккизта видеокамера ёрдамида ҳар қандай участкадаги иш тўғрисида аниқ ва оператив маълумот олиш мумкин. Бундан ташқари янги техника одамлар паррандалар яқинига ҳадеб бораверишининг олдини олишга ёрдам беради. Чунки паррандалар ортиқча безовта қилинганида, бу уларнинг маҳсулдорлигига таъсир кўрсатади.

Коллектив тўла хўжалик ҳисобига ўтганидан кейин пландан ташқари олган катта даромад янги техникани ўрнатиш имконини берди.

Ана шу даромаднинг ўзи Андижондаги микрорайонлардан бирида хўжалик усулида корхонанинг грильбарли ўз фирма магазинини қуриш учун ҳам имконият яратди. Бу комплекс паррандабоқарларга 140 минг сўмга тушди, у шу йилнинг биринчи кварталидаёқ 15 минг сўм даромад берди. Иш шундай кетадиган бўлса, қурилиш икки йилдан сал кўпроқ вақт ичида ўзини тўла оқлайди.

Паррандачилик фабрикасидагилар пулни ҳисоб-китоб қилишни ҳам, сарфлашни ҳам билишади. Бу ерда ёрдамчи хўжалик барпо этилиб, унда бир юз элликта қўй, саккизта соғин сигир, иккита новвос боқилаяпти. Ходимларнинг меҳнат ва дам олиш шароитлари анча яхшиланган. Арзон тушлик бериладиган ишчилар ошхонаси, новвойхона, дам олиш хоналари, спорт майдончалари улар хизматида. Фин ҳаммоми ва ёпиқ сузиш ҳавзаси қурилиши тугалланмоқда.

Энг муҳими, фабриканинг ёнгинасида турар-жой посёлкаси қад кўтармоқда. Унга ҳозирнинг ўзидаёқ эллик оила кўчиб кирди. Ҳозир барча қулайликлари ҳамда ижтимоий-маданий - маиший объектлари бўлган яна 150 та коттеж қуриш режалаштирилмоқда.

ҚУРИЛИШ КОЛХОЗДА ҚИЗҒИН

Гулистон районидаги «Коммуна» колхози марказий қўрғонининг посёлкаси катта қурилиш майдончасига айланди.

Қисқа муддат ичида бу ерда олти километрдан кўпроқ водопровод тармоғи ўтказилди, сабзавот омбори қурилди, болалар боғчаси биноси реконструкция қилинди, мактаб капитал ремонтдан чиқарилди, ўттизта якка тартибдаги уй-жой қурилиши қизғин олиб борилмоқда.

Хўжалик правлениеси ҳузурида ёш мутахассис —қурувчи Комил Қурбонов раҳбарлигида ташкил қилинган ижтимоий тараққиёт хизмати ана шу ишлар билан ўзини кўрсатди. Ҳал этилмаган барча масалалар ҳисобга олинди, пухта иш плани ва зарур бўладиган харажатлар сметаси тузилди, пул билан таъминлаш манбалари белгиланди.

Ҳозир посёлкада 400 ўринли клуб қурилиши бошлаб юборилди, амбулатория биноси қад кўтармоқда, янги мактаб бунёд этиш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрлаб қўйилди.

(ЎзТАГ).

МУАММОЛАР — ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган журналистлар билан суҳбат соғлиқни сақлаш муаммоларига бағишланди. Республика Соғлиқни сақлаш министрлигининг раҳбарлари журналистларнинг жуда кўп саволларига жавоб қайтардилар.

Журналистлар билан суҳбатда тиббий муассасаларнинг моддий-техника базаси замонавий талабларга мос эмаслиги, кадрлар, юқори малакали мутахассислар етишмаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Буларнинг ҳаммаси аҳолига тиббий хизмат кўрсатишга таъсир этмоқда. Болалар ўлими, юқумли ва бошқа касалликларнинг тарқалиши юқори даражада қолмоқда. Тармоқ раҳбарлари ана шу муаммоларни ҳал этиш режалари ҳақида сўзлаб бердилар.

(ЎзТАГ).

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

БИР ДАЛАДАН БЕШ ҲОСИЛ

Бу нав тезпишарлиги, жадал ўсиши ва ҳосилдорлиги жиҳатидан ширин оқжўхорининг бошқа барча туридан фарқ қилади. У қулай шароитларда экилиб, парваришида агротехникага риоя қилинса, бир йилда уч, тўрт, ҳатто беш маротаба кўкпоя олиш мумкин. Уни беда ва маккажўхори билан аралаш экса ҳам бўлаверади. Бу навдаги оқжўхоридан мавсумда гектаридан 750 дан 2000 центнергача кўкпоя олинади. Эрта баҳорда экилганидан сўнг 55—65 кун ўтгач, гектаридан 300 центнергача кўкпоя беради.

Вахш навининг энг яхши биологик хусусиятларидан бири у ўрилганидан кейин қайта ўсиб чиқишидир. Шу туфайли кўп ўримли Вахш-10 нави бир ўроқдан сўнг қўшимча 2—3 та, қулай шароитда эса 7 тагача навда чиқаради. Навдалар кўпайиш билан ўримларда пояси ҳам кўп бўлади ва ўргандан 15 кун ўтгач, қайта униб чиққан майсалар бўйи 120—150 сантиметрга етади, шунинг учун иккинчи бор 28—35 кундан сўнг ўрилса, ширали кўкпоя ҳосилдорлиги гектаридан 380 центнергача бўлиб, иккинчи ўримдан кейин 36 кун ўтгач, учинчи ўрим ҳосилдорлиги 300 центнерга етади, бу ўримдан сўнг 46—50 кун ичида ҳосилдорлик яна 230 центнерга етади, яъни 180 кунда 3—4 марта ширали кўкпоя ўрилади, жами ҳосилдорлик гектаридан 1200 центнерга етади.

Бу навни ёз даврида ҳам экиб юқори ҳосил олиш мумкин. Бунинг учун эртаги сабзавот ва оралиқ экинлардан бўшаган ерларга экиб, шу ернинг ўзидан, яъни бир йилда иккинчи ҳосил олинади. Шу муддатда экилса, икки марта ўрим имконини беради ва биринчи ўримда гектаридан 350 дан 420 центнергача, иккинчисида эса 280 центнергача кўкпоя олиш мумкин. Вахш-10 навли соргони баҳорда беда ва маккажўхори билан ҳам қўшиб экиш таомилда бор. Бу қўлланилса, ҳосилдорлик тоза ҳолда экилган беда билан маккажўхорига нисбатан 2—2,5 баробар ошиб, ҳазм бўлувчи озуқа бирлиги ва протеинга бой кўкпоя олиш имконини беради.

Вахш навини ўз муддатида ўриш мўл ҳосил гаровидир. Агар ўрим озгина кечикса, кўкпоя сифати, ҳосилдорлиги тушиб кетади. Пояси дағаллашгач, уни моллар иштаҳа билан емайди.

Кўп ўримли Вахш-10 навини экишда ва ўришда махсус схемаларга қатъий риоя қилиш керак, шундагина юқори ва сифатли ҳосилдан умид қилиш мумкин. Айни пайтда уруғчиликка жиддий эътибор бериш керак. Уруғлик майдонлари унумдор, бегона ўтлардан холи ва сув билан яхши таъминланган бўлиши керак. Бу нав оқжўхорининг рўвaклари бир вақтда етилмайди. Уруғчилик ишлари учун биринчи ўримда асосий пояларадаги рўвaклар йиғиб олинади. Кўкпоя учун уруғлар қулай муддатда (10 апрелда) экилганда биринчи ўримдан кўкпоя учун, иккинчи ўримдан уруғ олиш учун фойдаланса бўлади. Ўргандан сўнг ерга ишлов бериб суғорилса, учинчи бор яна кўкпоя учун ўриб олиш мумкин.

Вахш-10 нави эрта экилса, уруғлар августнинг иккинчи ўн кунлигида (биринчи ўримни кўкпоя учун, иккинчи ўримни уруғликка) етилади. Бунда гектаридан 10—25 центнер уруғ ва 500—600 центнергача кўкпоя олиш мумкин.

Юқорида баён этилганлардан маълумки, кўп ўримли Вахш-10 нав оқжўхоридан арзон, ширали ва юқори сифатли кўк озуқа ҳосили олинади.

Бу нав оқжўхорини ўстириш кўп меҳнат талаб қилмайди ва у эртапишар бўлганлиги учун молларни бутун ёз давомида, яъни июндан бошлаб ноябргача узлуксиз яшил ўт билан таъминлаш мумкин. Бу эса чорвани анча вақт давомида янги ўрилган кўк озуқа билан боқиш ва қимматли бўлган беда пичанини қишга сақлаб қолиш имконини беради.

Т. БЕКМАТОВ,
М. РАЖАБОВА
Тошкент қишлоқ хўжалиги илмий-тадқиқот тажриба станцияси ходимлари, қишлоқ хўжалиги фанлари номзодлари.

САБР-ТОҚАТНИНГ ЧЕКИ БОР

Қизилтепа район «Қизил тонг» газетасининг муҳаррири, табиатни муҳофаза қилиш район уюшмасининг раиси Раҳим Мақсудов билан долзарб муаммолар хусусида узоқ фикрлашдик. У куйиб-пишиб гапирарди. Маълум бўлишича, бир йил ичида газетада мураккаб экологик аҳвол хусусида ҳикоя қилувчи қатор мақолалар чоп этилди. Район партия комитетининг 1989 йил май ойида бўлиб ўтган пленумида, халқ депутатлари район Советининг сессиясида ана шу масала атрофлича муҳокама этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди. Мутахассислар, ёзувчи ва журналистлар кўпчиликни ташвишлантираётган муаммоларни ҳал этиш, халқ мушкулини осон қилишни сўраб қайси идора ва ташкилотларга боришмади, дейсиз. 1990 йил февраль ойида «Қишлоқ ҳақиқати»да ҳам чиқиш қилинди. Минг афсуски, ҳанузгача аҳвол ўша-ўша. 120 минг аҳоли яшайдиган Навоий шаҳрида ҳаво оғирлашмоқда, ичимлик сув муаммога айланмоқда. Таъкидлашларича, шаҳар корхоналари ҳар йили ҳавога 120 минг тонна заҳар сочмоқда. Чиқиндилар қувурлар орқали Зарафшон дарёсига ташланмоқда. Устига устак 1991—95-йиллар давомида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш программасига кўра Навоий шаҳри ҳудудида яна 13 та химия саноати корхоналари қурилиши режалаштирилган. Бу дегани экинзорлар янада камаяди, сув танқислиги авжига чиқади, атроф муҳитини заҳарлаш давом этади.

Бир нарса кўпчиликни ўйлантирмоқда: долзарб муаммога бағишланиб Навоий шаҳар ва Қизилтепа район партия комитетларида ўтказилган мунозаралар, йирик корхоналарнинг раҳбарлари билан республика радиоси ва телевидениеси мухбирлари иштирокидаги суҳбатлар кутилган натижани бермади. Қоп-қоп ваъдалар берган баъзи мутасадди раҳбарлар сўздан амалий ишга ўтолмадилар. Электрохимия заводи директори Г. Ян, корхона бош инженери В. Камсин, лаборатория мудири В. Мацак, директор ўринбосари В. Брук ва бошқалар халқ вакиллари билан суҳбатлашишни истамадилар. Жонкуяр кишилар охир-оқибат жумҳурият прокурорига мактуб йўлладилар. Таажжубки, хат қўлдан қўлга ўтди. Пировард натижада манмансираб кетган, лоқайд баъзи раҳбарларга 30—50 сўм миқдорида жарима солинди, холос. Шунисига ҳам шукр, ҳар ҳолда чора кўрилди-ку!..

Қизилтепа район партия комитетининг биринчи котиби М. Шамсиев қабулидамиз. Суҳбатдошимиз ғоят ташвиш билан гапирарди.

— Биз аҳволни яхшилаш, аҳолини уй-жой, озиқ-овқат маҳсулотлари билан етарли таъминлаш учун қўлимиздан келган барча ишни қилаяпмиз, — деди у. — Илғор иш усуллари шарофати туфайли иқтисодий манфаатдорлик таъминланмоқда. Бунёдкорлик ишлари жонланаяпти. Қисқа вақт ичида 4.289 ўринли мактаб, болалар боғчалари, 11.300 квадрат метр саҳнли уй-жой, касалхона қурилиб фойдаланишга топширилди. 400 тоннага мўлжалланган мева-сабзавот сақланадиган омборхона ишга тушди. Касаначиликни ривожлантириш юзасидан қўшимча тадбирлар амалга оширилаяпти. Киров шаҳридаги «Заря» тикувчилик бирлашмаси билан тузилган шартнома асосида «Бўстон» совхозида болалар кийимлари тайёрланадиган корхонага асос солинди. Натижада 300 киши иш билан таъминланди. Ҳамжиҳатлик, мутахассисларнинг жонкуярлиги туфайли бу ерда қисқа муддатда 113 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Совхоз 27 минг сўм соф фойда олди. «Партия XXII съезди» ҳамда «Москва» колхозларида ҳам тикувчилик цехлари бунёд этилди.

Район партия комитети социал соҳа муаммоларини ҳал этишга эътиборни кучайтирган. Ана шу мақсадда Ижевск шаҳар партия ташкилоти билан алоқа ўрнатилди. Дўстлар уйларимизга газ қувурларини монтаж қилиб бермоқдалар. Бундан ташқари Қизилтепа шаҳрида Красноярскнинг «Химволокно» ишлаб чиқариш бирлашмасининг замонавий цехи очилди. Лекин Навоий химия корхоналари муаммоларни болалатиб юборди. Ичимлик сувга зор бўлдик, ер ости сувлари заҳарланди. Аслида ҳамма касал баъзи раҳбарларнинг ваъдабозлиги оқибатида юзага келди.

1973 йил баҳори эди. Қизилтепа район Совети ижроия комитетининг раиси И. Скориков кабинетига Москва, Харьков ва Киев шаҳарларидан мутахассислар ташриф буюришди. Улар бўлажак химия корхоналари қурилиш учун 2.115 гектар ер ажратиб беришни талаб қилдилар. Суҳбат давомида меҳмонлар қурилажак комбинат Иттифоқдаги энг ажойиб корхоналардан бири бўлишини, у ишлаб чиқарадиган ўғитлар ҳосилдорликни уч-тўрт баравар оширишини таъкидладилар. Чиқиндилар, оқавалар Қариятоғ этагидаги жарликларга ташланиши мўлжалланганди. Вакиллар оқавалар Зарафшон сувидек тоза қилиб ташқарига чиқарилади, деб ишонтиришди. Муҳим ишнинг аҳамияти, пировард натижалар тарозига солиб кўрилмай, ҳужжатларга имзо чекилди. Аниқроғи, ижроком раиси ўзи билмаган ҳолда қалтис ишга қўл урди. Эндиликда халқнинг ўринли эътирозлари, таклиф-мулоҳазалари инобатга олинмаяпти. Райком секретарининг ҳам фиғони фалакда. «Завод раҳбарларига сира тушунтириб бўлмайди. Ҳамиша баланддан келишади», дейди у.

Районда сўнгги йилларда қатор хайрли ишларга қўл урилди. Қишлоқлар қиёфаси ўзгармоқда. Йўллар, хиёбонларни обод қилиш, асфальт ётқизиш ишлари жадал бормоқда. Меҳнаткашлар ернинг ҳақиқий хўжайинларига айландилар. Хўш, минглаб кишиларни ўйлантираётган муаммони ҳал этиш нега қийин кўчаяпти, деган савол кўндаланг қўйилиши табиий. Ўтган йили маҳаллий матбуот саҳифаларида ЎзТАГ хабари эълон қилинди: «Навоий электрохимия заводи Кубага 100 тонна маҳсулот жўнатди. «Озодлик ороли» корхонанинг чет элда манзур бўлаётган — ўсимликларни муҳофаза этиш воситасини олади. Куба—Навоий электрохимикларининг янги шериги. Улар бу мамлакатнинг «Химпром» фирмаси билан 255 тонна каторон ва даурон етказиб бериш тўғрисида 1 миллион сўмлик шартнома туздилар. Кубаликлар бунинг эвазига цитрус мевалар етказиб берадилар...»

Завод директори Г. Ян бундан аввал Хитой Халқ Республикасида бўлганди. Умуман, Германия Федератив Республикаси, Франция, Венгрия ва бошқа қатор мамлакатлар билан шартномалар тузилди. Ажабо, одамлар саломатлиги, дала-боғлар, ер-сувлар заҳарланаётганлигини, халқнинг норозилиги кучаяётганлигини кўра-била туриб, хайбаракаллачилик йўли тутилмоқда. Одамлар қалбидан отилиб чиқаётган нидо шундай: «Навоий азот корхоналари атрофни заҳарлаш манбаига айланган экан, уларнинг баҳридан ўтиш керак».

Сўнгги сўз: адабиётимиз бобокалони, улуғ мутафаккир Алишер Навоий бутун умри давомида фақат эзгулик, адолат учун курашди. Не бахтки, Кармана заминида бунёд этилган кимёгарлар шаҳрига ана шу улуғ зот номи берилди. Минг афсуски, ҳозир бу ерда яшаётганларнинг кўпчилиги ҳазрати Навоийнинг кимлигини билишмайди. Муаммолар қачон ҳал бўлади, халқ мушкули осон бўладими? Сабр-тоқатнинг чеки бор, ахир!

Д. ФАЙЗИЕВ.

БОШҚАРУВ ТАКОМИЛИ — ТЕЖАМКОРЛИК ОМИЛИ

Кейинги йилларда жумҳуриятимиз кўпчилик колхозлари ва совхозларида ишлаб чиқариш бошқарувини такомиллаштириш, инженер-техник ходимлар, хизматчилар сонини ҳамда харажатларни қисқартириш бўйича катта иш олиб борилди. 1989 йилда барча ходимлар сонига нисбатан раҳбарлар, мутахассислар, хизматчилар бирмунча камайди. Уларга тўланадиган харажатлар ҳам сезиларли даражада озайди.

Бироқ Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти, Бухоро, Наманган, Сурхондарё ва Сирдарё вилоятлари хўжаликларида бошқарув аппарати ходимларининг салмоғи жумҳуриятдаги ўртача кўрсаткичдан анча юқори. Бундай аҳволни бошқа вилоятларнинг қатор ноҳияларида ҳам учратиш мумкин.

Кўпгина пешқадам хўжаликлар тажрибаси ишончли тарзда шуни кўрсатмоқдаки, ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор усулларини жорий эта бориб бошқарувни анча соддалаштириш, унга сарф қилинадиган харажатларни тежаб қолиш мумкин.

Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги 1989 йил январидан ишлаб чиқаришни ижара ширкатлари орқали бошқаришга ўтди. 60 ходим лавозими қисқартирилди. Бу билан йилига иш ҳақи жамғармасида 150 минг сўм тежаладиган бўлди. Ўтган йили бу хўжаликда бошқарув ходимлари сони 35 тани, шу жумладан раҳбарлар 9 кишини ташкил этди. Бунинг ибратли жиҳати шундаки, хўжалик мутахассислари ишлаб чиқариш кооперативларини бошқаришади, улар меҳнатига ҳамда моддий рағбатлантиришга ишнинг пировард натижасига қараб ҳақ тўланди.

Қашқадарё вилоятининг Қамаши ноҳиясидаги «Фарғона» совхози ва Китоб районидаги Куйбишев номли жамоа хўжалиги идора ходимлари сони 9 кишигача қисқартирилди. Наманган вилоятининг Чортоқ ноҳиясидаги «Москва» жамоа хўжалигида, Уйчи ноҳиясидаги «Гулистон» совхозида ҳам раҳбар ходимлар сони шунча қисқартирилди. Мазкур тадбир бошқа бир қатор хўжаликларда ҳам амалга оширилди. Ўтган йили бу жамоаларда бошқарув ходимлари сони оз бўлишига қарамай, хўжалик ва молиявий фаолият кўрсаткичлари анча яхшиланди.

260 та колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришни бошқаришнинг цех тузилишига ўтказилиб, раҳбар ходимлар, мутахассислар ва хизматчилар сонини 2,3 минг кишига қисқартирилгани иш ҳақи фондини йилига 4,6 миллион сўм тежаш имкониятини берди.

Ишлаб чиқаришнинг ижара усули асосида иш юритилаётган хўжаликларда бошқарув ходимлари сонини қисқартириш тўласинча амалга оширилмоқда. Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти Қўнғирот ноҳиясидаги «Хоразм» совхозида ижара муносабатлари жорий этилганидан сўнг раҳбар ходимлар сони 24 кишига қисқартирилди. «Қўнғирот» совхозида эса 10 кишига ва Кегайли ноҳиясидаги «Халқобод» совхозида 22 нафарга қисқартирилди.

Ишлаб чиқаришни бошқаришнинг цех ва ижара усулларига бир вақтнинг ўзида ўтиш янада кўпроқ самара бермоқда. Жиззах вилояти Дўстлик ноҳиясидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида раҳбар ходимлар, мутахассислар ва хизматчилар салмоғи ходимларнинг умумий сонига нисбатан 4,7 фоизга қисқартирилди. Пахтакор ноҳиясидаги Кичанов номли совхозда ижарага ўтилгач, ходимлар сони 4,3 фоизгача қисқартирилди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети колхозлар ва совхозларнинг хўжалик ҳисобига ўтиши ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаб чиқариш бошқарувини такомиллаштириш масалаларини алоҳида аҳамиятга эга, деб ҳисоблайди. Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти қишлоқ хўжалик давлат кооператив комитети, вилоятлар ва ноҳияларнинг деҳқончилик саноати уюшмалари мутасаддилари қисқа муддат ичида ҳар бир колхоз ва совхоздаги бошқарув аппарати сонини ўша жой шароитини ҳисобга олган ҳолда қараб чиқиш ва уни қисқартириш учун аниқ тадбирларни белгилашлари лозим.

Бунинг учун юқорида келтирилган хўжаликлар тажрибаларидан фойдаланиб, колхозлар ва совхозларни ишлаб чиқаришнинг ижара ҳамда кооператив муносабатларига ўтказишни тезлаштириш керак.

Бошқарув жабҳасидаги ходимлар сонини қисқартириш масаласи жойлардаги меҳнат коллективларининг умумий йиғилишида кўриб чиқилиши зарур.

Ш. АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети раисининг ўринбосари.

Ҳар ҳафта шанба сонида

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида

ҲОЛВА ДЕГАН БИЛАН...

Деҳқон бува йўл юрса ҳам мўл юриб Андижон шаҳрига етиб келди. Муқимий кўчаси ёқасида тўпланиб турган кишиларга кўзи тушиб «ёпирай, мардикор бозорига келиб қолдимми?» деб юборганини ҳам пайқамай қолди. Чунки, биров чўнқайган, биров тик турган, биров эса чамадонини курси қилиб ўтирганди.

Букчайган оқсоқолнинг аҳволини кўриб эса юраги ачишди. Отахон толиққан тиззаларини уқалаётганди. Тин олгани жой тополмай у ёқ-бу ёққа бориб келаётган чақалоқли онага қараб туриб кайфияти баттар бузилди. Йўловчилар айтишича, бу ер диспетчерлик пункти бўлармиш.

— Бир йилдан буён аҳвол шу. Бекатнинг номи бор-у ўзи йўқ! — дейди шаҳардаги 2-ҳунар-техника билим юртининг ўқитувчиси Учқунбой Сиддиқов.— Ёз келса саратоннинг оловида қоқига айланади киши, қиш совуғида эса... Шаҳар ижрокомининг катта кичиги ёнгинамиздан юмшоқ машиналарда бепарво ўтиб кетишаверади. Шуни айтадилар-да, танаси бошқа дард билмас деб.

— Лоақал бир дона курси бўлсаям майли эди, — дейди суҳбатга аралашиб Ойим қишлоғидаги К. Турдиев номли 33-ўрта мактаб ходими Зокиржон Парпиев куюниб.

Суҳбатнинг давоми шаҳардаги йўловчиларга автобус хизмати кўрсатиш идорасининг мутасаддиси, 2511-автоколонна бошлиғи А. Муминов ҳузурида бўлди. Мулоқотда юқоридаги қурилишни лағмоннинг хамиридек чўзиб, эл ишига саратонда қўли совқотаётганлар кимлиги аён бўлди. Лойиҳа қиймати 34 минг сўм турадиган бу бекатни мазкур автоколонна қураётир. Бу ерда 60 йўловчига мўлжалланган усти ёпиқ айвон, автобуслар турадиган махсус майдонча, фаввора қурилади. Аммо ҳолва деган билан оғиз чўчирмиди?! Амалий ишдан дарак йўқ. Деҳқонбува хуноби ошиб Соҳилбўйи автобус бекати томонга юрди.

Бу ерда ҳам омонат уйдан бошқа ҳеч вақо йўқ. Автобусини излаб югур-югур қилаётган йўловчилар тур нақатор... Ваҳоланки бу бекат Шўро, Ойим, Тешиктош, Пахтаобод каби қишлоқларга хизмат кўрсатади. Бу ерда 12 та маршрут очилган, 54 та автобус эл хизматида бўлиши керак. Ҳозир кунига 5—6 та автобус йўлга чиқмайди. Бунга автокорхона раҳбарларининг масъулиятсизлиги сабаб бўлмоқда. Пахтаобод районидаги 56-автокорхона маъмурияти кўпдан буён «оралатма график»ка ўтиб олган. Корхонага қарашли «Андижон—Пахтаобод» маршрутидаги автобуслар ҳайдовчилари йўловчилар билан тез-тез «бекинмачоқ» ўйнаб турадилар.

Аҳволни кўра била туриб томошабинлик қилаётган вилоят ишлаб чиқариш бошқармаси раҳбарларига икки оғиз гапимиз бор. Иниларим, кишилар дардига қулоқ тутмай, қуруқ ваъдалар билан яшайдиган даврлар ўтиб кетди. Гапдан амалий ишга ўтадиган вақт келди.

С. РЎЗИМАТОВ.

НАСРИЙ МАСАЛЛАР

ТОШБАҚА

— Менга унча-бунча нарса кор қилиб бўпти, — деди Тошбақа. — Бўрининг тишидан ҳам, чаённинг нишидан ҳам қўрқмайман. Мустаҳкам қалқоним бор.

Бир куни шамолда Тошбақанинг оёғи осмондан бўлиб қолди. У ўзини ўнглаб ололмади.

ТУШНИНГ ТАЪБИРИ

— Тушимда мени бир ҳўкиз сузди-я...

— Ўнгингда бало урган бир бюрократга рўпара бўласан...

ИЗЗАТ ВА ҲУРМАТ

— Қани, Ҳурматжон, юқорига ўтсинлар...

— Йўғ-е, ўзларидан бўлсин, Иззатжон, Сизга ҳурматларим бекиёс...

— Йўқ, Сиздан бўлсин, ахир ҳурматлисиз...

— Йўқ, сиздан бўлсин, иззатлисиз...

АРСЛОН

Арслон ўзини жониворлар орасида энг зўри деб юрарди. Бир куни шерни кўрди-ю, тан олди.

Улуғ — улуғни тан олади, фақат пасткаш кўролмайди.

БОЛИШ НИМА ДЕЙДИ?

— Бунча ҳурмат-иззатга қандай эришдинг, Болиш! Қачон кўрсак тахмоннинг тўридасан, кўрпа-тўшаклардан юқорида турасан! — деб сўрашди Болишдан.

— Азиз Бошни ҳурмат-иззат қиламан-да, — жавоб қилди у.

АТТАНГ

— Бирон ишни ўз вақтида қилганмисан! — деб сўрашди Аттангдан.

— Аттанг, — бу тўғрида ҳеч ўйлаб кўрмаган эканман, — деди у.

АЛВАСТИ

— Мен Алвастиман. Қўрқинчли эртакларда яшайман. Важоҳатим ёмон, гапим совуқ, чангалларим ўткир. Менга ким дуч келса, ҳолига вой!

— Ҳаётда ҳам учраб турасизми!

— Унда-мунда,— жавоб қилди Алвасти.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

МУҲИМ ХАБАР

(Сарғайган газетадаги ёзув) Чўяндек оғир йил қишловини намунали ўтказиш ва чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш тўғрисидаги ҳукумат қарорини амалга оширишга астойдил бел боғлаган Тошиенгил райони чорвадорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар мустаҳкам озуқа базасига эга бўлмасалар ҳам қишловга пухта тайёргарлик кўрдилар. Олтой ўлкаси, қўшни Қозоғистоннинг олис районига ўз вакилларини юбориб, дағал хашак тайёрладилар ва уларни нес-нобудсиз ташиб келтирдилар. Қиш ойларида бир сигирга мўлжалланган озуқа билан икки жониворни тўйғизиб озиқлантирдилар, сутдан чиққан сигирларни гўштга топширдилар. Соғиб олинган сутнинг ёғлилик даражасини камайтириш имкониятидан оқилона фойдаландилар ва бу борадаги планни ҳам муддатидан илгари ўринлатишга эришдилар. Район чорвадорлари яқинда Москвадан хуш хабар олдилар. Унда улар Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиблари сафидан муносиб ўрин олганликлари маълум қилинганди.

Кеча районнинг яккаю ягона беш юз ўринли клубида тарихда биринчи бор қўлга киритилган ана шу юксак мукофотни топширишга бағишланган йиғилиш бўлди. Тадбиркорлик, моҳирона иш юритиш туфайли қўлга киритилган Қизил байроқни Фалончиев Финсвондиевичнинг муборак қўлларидан олди. Мукофот пулига йиғилишдан сўнг раҳбарият учун кўз кўриб қулоқ эшитмаган базми-жамшид уюштирилди. Сут-қатиқ, ёғли қаймоқ, ширин ичимликлар дарёдек оқди. Худди шу ерда ютуқларни янада юксалтириш юзасидан юксак мажбурият қабул қилинди. Ваъдалар биллур қадаҳларнинг жаранг-журунги билан тасдиқланди.

Яқин ўтмиш ёзувини Р. Раҳим ўғли оққа кўчирган.

Х А Н Д А

— Қизингизни тийиб қўйсангиз бўлмайдими, ўзини бозорга солиб юрибди.

— Ташвиш тортманг, сепини ўзим танлайман.

* * *

Ўғил отасига деди:

— Сиз ҳам ёшлигингизда шеър ёзганмисиз?

— Бўлмаса-чи?

— Машқларингиз қани?

— Ойингдан сўра. Баъзиларини ёддан билиши керак.

* * *

Қиз онасига норозилик билдирди:

— Топган қуёвингизга тегмайман!

— Нега?

— Гапи совуқмикан десам, қўли ҳам совуқ экан.

* * *

— Дўкончангиздан кимлар кўп газета, журнал сотиб олади?

— Қассоб билан писта фуруш.

Олтмиш ЎСАРОВ.

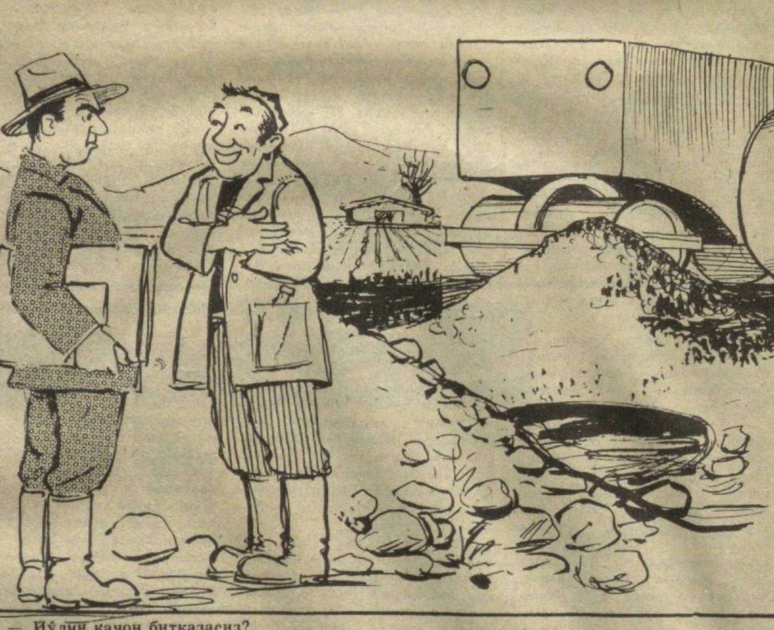

— Йўлни қачон битказасиз?
— Пахта теримигача бир амаллармиз.

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

АССАЛОМ, ФУТБОЛ!

БИРИНЧИ ЛИГА МУСОБАҚАЛАРИ БОШЛАНИШИГА ДОИР

Биринчи лига коллективлари ҳам мавсумни бошлаб юборганларига мана бир неча кун бўлди. Бирин-кетин учта учрашув ўтказилди. Бугун эса биринчи турнинг асосий матчлари ўйналади. Пахтакорчилар Ленинградда маҳаллий «Зенит» командасига қарши майдонга тушадилар.

Ҳамюртларимиз шу тариқа бу йилги мавсумни бошлайдилар. Улар Ленинграддан сўнг Бокуга йўл олиб, биринчи лиганинг кучли коллективларидан яна бири — «Нефтчи» командаси билан беллашадилар. Қисқаси, мавсум бошидаёқ пахтакорчилар зиммасига «оғир юк» тушди. Бундай дейишимизнинг боиси шуки, мавсумни сафарда бошлашга тўғри келмоқда. Бу осон иш эмас. Ҳар қандай коллектив чемпионатнинг илк учрашувини ўз майдонида муваффақиятли ўтказишга ҳаракат қилади. Мавсумда қозонилган илк ғалаба футболчилар кўнглини кўтариши, кайфиятини чоғ қилиши мумкин. Шу боис барча коллективлар мавсумни муваффақиятли бошлаш учун пухта тайёргарлик кўрадилар.

Шундай экан, пахтакорчилар чемпионат байроғи кўтариладиган кундаги дастлабки синовга шаймилар? Улар бўлажак учрашувларга қандай тараддуд кўрдилар?

Аввало командадаги ўзгаришларга тўхталайлик. Таниқли мутахассис, СССРда хизмат кўрсатган тренер К. Бесков «Спартак» командасига устозлик қилган йилларда унга ёрдамчи бўлиб ишлаган Ф. Новиков пахтакорчиларни мавсумга тайёрлади. Собиқ пахтакорчи, кейинчалик унга мураббийлик қилган СССР спорт мастери Биродар Абдураимов жонажон коллективига бошлиқ бўлиб қайтди.

Команда улар етакчилигида мавсумга пухта тайёргарлик кўрди. Машғулотларда футболчиларнинг тактик ва техник маҳоратини оширишга, жисмоний тарбияга алоҳида эътибор берилди. Бу кучли коллективлар билан ўтказилган ўртоқлик учрашувларида амалда синаб кўрилди.

Маълумки, биринчи лиганинг ўзида ҳам жиддий ўзгаришлар рўй берди. Айрим коллективларнинг мусобақаларда қатнашишдан бош тортганликлари учун унинг таркибини қайта кўриб чиқишга тўғри келди. Бу йил биринчи лига 20 та командадан иборат қилиб тасдиқланди, яъни коллективлар сони ҳар йилдагидан иккитага қисқарди.

Мавсумнинг бир қувончли томони шуки, ўтган йилларда биринчи лига мусобақаларининг икки ғолиби олий лигага йўлланма олган бўлса, бу йил улар сони тўрттага етказилди. Демак, дастлабки тўрт ўринни эгаллаган командалар мамлакатнинг кучли коллективлари сафидан ўрин оладилар. Бу қуйи лига коллективлари учун катта рағбат бўлиб, учрашувлар қизғин кураш остида ўтиши аниқ. Бундан нафақат командалар, балки кўп сонли футбол ишқибозлари ҳам ютадилар. Улар ажойиб ўйинларнинг гувоҳи бўлишади.

Кези келганда «Пахтакор» таркибида бўлган ўзгаришларга тўхталайлик. Улар унчалик кўп эмас. Ярим ҳимоячи Василий Постнов олий лига вакили — «Помир» (Душанбе) командасига ўтиб кетди. Ҳам ҳужум, ҳам ярим ҳимояда бирдек ўйнай оладиган Геннадий Роткович олий лига коллективларидан Одессанинг «Черноморец» клубида ўйнаш истагини билдирган эди. Аммо у кейинчалик қадрдон коллективини тарк этиб, хато қилганини тушунди шекилли, яна «Пахтакор»га қайтди.

Бир вақтлар Ереваннинг «Арарат» клубида ўйнаб кўпчиликка танилган моҳир футболчи, халқаро классдаги спорт мастери Хорен Оганесяннинг «Пахтакор»га келганлигини табриклаш керак. Тактик ва техник жиҳатдан иқтидорли чипор тўп устасининг пахтакорчилар сафига қўшилиши команданинг ҳужумкорлик имкониятларини оширади.

«Пахтакор»нинг ихлосмандлари москвалик спартакчи Сергей Тишин ўйини билан ҳам илк бор танишадилар. У мазкур команда футбол мактабида тарбияланиб, кейинчалик Красногорскнинг «Зоркий» коллективида малакасини оширди.

Бундай ўйинчилар ўзимизда йўқми? Бор, албатта. Фақат уларни кўра билиш керак. Термизлик ярим ҳимоячи Бозоров, жиззахлик дарвозабон Жабборов, ниҳоят, ўтган йили Ашхободдан «Пахтакор»га келган ака-ука Муҳадовларнинг бу йил ён қўшнимиз — Тожикистон ССРнинг кучли командаси — «Помир» сафидан паноҳ топганликларини қандай баҳолаш керак? Бизнинг тренерларимиз уларни кўздан қочирдилар. «Ёнингдан оққан сувнинг қадри йўқ» деб шунга айтадилар-да.

Қисқаси, бугун Иттифоқимизнинг беш шаҳрида биринчи лига мусобақалари байроғи кўтарилади. Эртага яна уч жойда учрашувлар ўтказилади. Олий лигада ўйнаш ҳуқуқини берадиган тўрт йўлланмани олиш учун кураш бошланади. Улар сафида севимли командамиз — «Пахтакор»нинг ҳам бўлишини истардик. Буни унинг кўп сонли ишқибозлари сабрсизлик билан кутмоқдалар.

Т. СОЛИЕВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

КУРАШ КЕСКИН

Мамлакат биринчилигининг олий лигасида (футбол) навбатдаги учрашувлар кескин курашлар остида ўтди. Беш матчда дарвозаларга 7 та тўп киритилди. Уларнинг 4 таси майдон эгалари, 3 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Икки ўйинда мезбонлар зафар қучдилар, шунча учрашувда меҳмонлар ғалаба қозондилар. Бир матчда ҳисоб очилмади.

Киев динамочилари москвалик клубдошларини қабул қилдилар. Ўйин тақдирини меҳмонлар киритган ягона тўп ҳал этди.

Мамлакат чемпионлари — Москва спартакчилари илк бор мағлубиятга учрадилар. Пойтахтлик футболчилар Одессада «Черноморец» командасига 0:1 ҳисобида ютқазишди.

Бу турда «Помир» командаси ўз мухлисларини хушнуд этди. Минск динамочиларини қабул қилган душанбелик футболчилар 3:1 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Бошқа икки учрашув қуйидаги натижаларни берди: «Арарат» (Ереван) — «Торпедо» (Москва) — 0:1, «Шахтёр» (Донецк) — «Днепр» (Днепропетровск) — 0:0.

КУЧЛИ ТЎРТЛИКДА

Халқаро шашка бўйича мамлакат биринчилиги якунланди. Охирги турда минсклик Е. Ватутин билан дуранг ўйнаган ижевсклик А. Чижов олтин медални (11 очко) қўлга киритди. Минсклик шашкачи (10,5) иккинчи ўринни эгаллади.

Республикамиз вакили Н. Мишчанский сўнгги турда ригалик Г. Валнерис билан учрашиб, дуранг натижага эришди. Натижада 10 очко жамғарган Валнерис бронза медали соҳиби бўлди. Ҳамюртимиз тўртинчи ўринни (9) банд этди.

ҒОЛИБЛИККА ИНТИЛИБ

Франциянинг Сен-Назер шаҳрида бокс бўйича халқаро мусобақа давом этаяпти. Унда совет спортчиларидан биринчи бўлиб куйбишевлик Д. Корзун (71 килограммгача вазнда) ярим финалга чиқди. Дмитрий польшалик Павел Матушевский билан «жанг»да муддатидан олдин ғалабага эришди.

Бошқа боксчиларимиз саралаш учрашувларини муваффақиятли ўтказдилар. Омсклик Саилбек Болтабоев (48 килограммгача) туркиялик Али Селикни, ленинградлик Жамбулат Мутаев (54) жазоирлик Али Букукни, ленинаканлик Меҳак Казарян (6) ГДРлик Рикард Новаковскни, шу вазнда қатнашаётган тошкентлик Артур Григорян венгриялик Ференц Сакаласни, унинг ҳамшаҳри Игорь Бунин (75) франциялик Гленфрорд Жонхоупни мағлубиятга учратдилар.

ҒАЛАБА ВА МАҒЛУБИЯТ

СССР чемпионатининг биринчи лигасида иштирок этаётган Тошкентнинг «Узстроймеханизация» командаси баскетболчилари навбатдаги турда «Красний котельщик» (Таганрог) коллективининг меҳмони бўлдилар.

Биринчи учрашув меҳмонлар устунлигида ўтди. Унда баскетболчиларимиз 99:77 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Эртаси куни майдон эгалари мағлубият «ўч»ини олдилар — 115:76.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ОМАДИНГИЗНИ СИНАБ КЎРИНГ

1982 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЕМИ

66-ТИРАЖИНИНГ

РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

ТИРАЖ 1990 ЙИЛ 30 МАРТДА МОСКВА ВИЛОЯТИНИНГ ШЧЕЛКОВО ШАҲРИДА ЎЙНАЛДИ

Заёмнинг қирқ саккиз разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)
200825	008*)	1000	233000	001*)	1000	266729	025*)	1000
202434	005*)	2500	233180	075*)	1000	268886	032*)	500
202713	060*)	10000	233367	1—100	100	268985	096*)	500
203188	081*)	500	233592	025*)	1000	269385	023*)	1000
203478	007*)	500	234103	1—100	250	269862	1—100	250
204422	1—100	100	235687	027*)	500	270603	068*)	2500
205016	083*)	1000	235737	1—100	100	271648	1—100	100
205491	057*)	500	235933	082*)	5000	271764	093*)	500
206501	1—100	250	235970	1—100	100	271912	048*)	2500
206568	012*)	1000	235999	1—100	100	272358	1—100	100
208032	061*)	500	236252	1—100	100	272604	1—100	250
208217	1—100	250	237010	026*)	2500	273599	030*)	500
208369	1—100	100	237499	028*)	1000	274665	022*)	2500
209009	1—100	250	238071	094*)	500	274684	1—100	500
209042	063*)	500	238495	038*)	500	274705	059*)	1000
210597	074*)	500	238560	1—100	250	275311	095*)	2500
210700	011*)	1000	239545	054*)	1000	275499	060*)	500
210722	1—100	250	239739	045*)	5000	275790	1—100	100
210880	1—100	100	240223	030*)	500	275834	046*)	2500
210967	025*)	1000	240915	097*)	1000	275935	085*)	500
211561	090*)	500	241274	1—100	250	275957	055*)	2500
212166	1—100	250	241685	1—100	100	275992	1—100	100
212336	065*)	5000	241947	064*)	500	276561	073*)	500
212679	005*)	1000	242023	1—100	100	277043	1—100	100
213178	082*)	1000	242400	009*)	1000	277293	058*)	500
214207	088*)	500	243797	042*)	5000	277795	072*)	500
214998	010*)	1000	244459	1—100	100	278254	1—100	100
217126	076*)	1000	245341	049*)	1000	278472	098*)	1000
217684	051*)	1000	245514	097*)	2500	279594	1—100	250
217731	087*)	500	245522	094*)	1000	279891	082*)	1000
218994	095*)	1000	245756	1—100	100	280029	001*)	1000
219165	089*)	1000	246756	016*)	1000	280344	003*)	500
219348	017*)	2500	247069	089*)	1000	280483	099*)	1000
220306	070*)	1000	247439	002*)	1000	280953	1—100	100
220732	1—100	100	248015	093*)	2500	281515	1—100	250
220891	023*)	500	248932	004*)	1000	281544	058*)	500
221623	1—100	250	249229	001*)	1000	282144	075*)	500
222024	054*)	500	249650	1—100	250	282280	076*)	500
222229	062*)	1000	249896	046*)	500	282725	1—100	250
222287	007*)	1000	251574	100*)	1000	284301	052*)	2500
222894	094*)	2500	251763	1—100	100	284337	012*)	1000
223190	1—100	100	252650	029*)	500	284560	045*)	500
223389	040*)	1000	252874	1—100	250	284608	048*)	500
223574	1—100	100	253028	069*)	500	284716	014*)	500
223844	030*)	500	254393	1—100	100	284933	068*)	1000
224055	1—100	100	255603	011*)	1000	285230	1—100	100
224757	036*)	500	256142	071*)	1000	285624	098*)	2500
225014	1—100	100	257794	1—100	100	286011	054*)	2500
225172	002*)	1000	258160	038*)	1000	286395	1—100	100
225377	092*)	500	258722	1—100	250	286443	1—100	250
225726	070*)	1000	259687	1—100	100	287341	1—100	250
225840	026*)	500	261437	050*)	500	287624	056*)	500
226168	1—100	100	261790	1—100	250	287821	062*)	2500
227547	1—100	100	262008	030*)	1000	288235	1—100	500
227709	094*)	1000	262371	067*)	500	288888	039*)	500
228288	026*)	1000	262498	1—100	250	289394	1—100	250
228488	052*)	1000	262536	1—100	100	291084	1—100	100
228985	1—100	100	262624	037*)	2500	293382	007*)	1000
229877	1—100	100	263058	083*)	500	293419	1—100	100
229878	036*)	500	263318	1—100	100	293993	1—100	250
230072	1—100	100	263963	055*)	2500	294067	051*)	1000
230177	1—100	250	264287	1—100	250	296429	067*)	500
231947	1—100	100	264433	046*)	2500	297943	024*)	500
232522	026*)	1000	264771	015*)	500	298439	073*)	500
232642	071*)	2500	265727	086*)	1000	298508	009*)	1000
232797	067*)	1000	266004	1—100	100	299212	006*)	500
232811	063*)	5000	266544	1—100	100			

Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 99 номерига 100 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда 50 сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

100 сўмлик облигацияларга бир хил миқдорда — 100, 250, 500 сўм ютуқ чиққан тақдирда ютуқ чиққан сериядаги облигацияларнинг барча номерларига айнан 200, 500 ,1000 сўм ютуқ тўланади. 100 сўмлик облигация номерларидан бирига 500, 1000, 2500, 5000, 10000 сўм миқдорида ютуқ чиққанда унинг иккинчи номерига 100 сўм чиқади ва облигация бўйича 600, 1100, 2600, 5100, 10100 сўм тўланади. 25 сўм қийматидаги облигацияларга 50 сўмлик облигацияга чиққан ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ пулига ютуқ чиққан облигациянинг бевосита қиймати ҳам киради.

Мазкур жадвал расмий ҳужжат ҳисобланиб, СССР Жамғармалар банкининг муассасалари ана шу ҳужжат асосида газетанинг навбатдаги сони чиққан кундан бошлаб ютуқларни белгиланган тартибда тўлай бошлайди.

Ютуқлар тиражини ўтказиш комиссияси раиси — халқ депутатлари Шчелково шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси

Н. В. ГАРАНЬКИН.

Тираж комиссиясининг масъул секретари

В. А. ПРИТКОВА.

22-27 АПРЕЛЬ КУНЛАРИ СОАТ 19.30 ДА

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)

«ЦИРК-МОСКВА» ҲАМКОРЛИК КОРХОНАСИ ТАЪСИСЧИ — В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ БОЛАЛАР ФОНДИ

Кўпсонли томошабинларнинг талабларига биноан саҳнада яна — ПСИХОТЕРАПЕВТ-ГИПНОЗЧИ

Анвар ИСОМИДДИНОВ

Душанбе шаҳрининг бош психотерапевти, СССР Фанлар академияси психологлар жамиятининг аъзоси

«АГАР СИЗ МЎЪЖИЗАГА ИШОНСАНГИЗ...» ДАСТУРИДАН ОЛТИТА СЕАНС

Сеанслар кашандалик, ичкиликбозлик, кечаси пешобни тута билмаслик каби нуқсонларни тарк этишга ёрдам беради. Уйқусизлик, ҳар хил асаб қўзғатувчи омиллардан халос этади, оғриқ ҳиссини йўқотиб, соғлом нафас олишни тиклайди. Инсонлар руҳиятини ўзаро ҳамжиҳатликка ва бир-бирларига нисбатан оқибатли бўлишга йўналтиради, қон босимини мувозанатлаштиради.

Жарроҳлик операцияларида гипноз воситасида қандай қилиб оғриқсизлантириш самарасига эришиш мумкинлиги намойиш қилинади, А. Кашпировскийнинг айрим сирлари тушунтириб берилади. Бу томошаларда бўлган кишилар эртаси куни белгиланган вақтда ўз уйида ёки ишхонада туриб гипноз сеансининг «ғойибона» соғломлаштирувчи таъсирини қайтадан ҳис қилишлари мумкин. Дастур ва саволларга жавоблар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

ХУСУСИЙ СЕАНСЛАР ЎТКАЗИЛМАЙДИ. 12 ЁШГАЧА БЎЛГАН БОЛАЛАР СЕАНСЛАРГА ҚЎЙИЛМАЙДИ.

Чипталар сотишдан тушган маблағнинг бир қисми хайрия мақсадлари учун сарфланади. Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва «Афғон» инвалидлари (гувоҳномани кўрсатиб) **имтиёзли чипта харид қилишлари мумкин.**

Сеанслар танаффуссиз давом этади ва 21.00 да тугайди.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефонлар — 44-35-91, 44-35-84.

Билиб қўйган яхши

БАҲОР ЛИБОСИ

Апрель — баҳорнинг иккинчи ойи. Унда борлиқ кўм-кўк либосга бурканади. Шимолий ярим шарнинг кўп ерларида кўклам сеп ёяди. Куррамизнинг мўътадил ўлкаларида қорлар эриб, дарёларда музлар оқади. Дарахтлар яшил либосга ўраниб, қушлар учиб келади. Арктика оролларида, қуруқликнинг тундра қисмида зичлашиб, музлек қотиб қолган қорларнинг юза қатламигина эрий бошлайди. Қуёш уфқдан унча баланд кўтарилмайди, кун совуқ бўлади. Қутбнинг паст бўйли ўсимликлари — майда ўтлар, пакана қайин ва толлар қия тушаётган қуёш нурларидан баҳраманд бўлгандек тез ўса бошлайди.

Қутб ўлкаларида қуёш нури ғанимат. Тайгадаги дарёлар оқими кўпайиб, соҳиллардаги ўтлоқларни сув босади. Ой охирида шимолий дарёларда кема қатнови бошланади.

СССР Европа қисмининг мўътадил минтақасида жойлашган ўлкаларда кузги буғдой униб чиқади. Ўрмонларда ёнғоқ, зирк ва тоғ тераклари, Европа жанубидаги боғларда эса мевали дарахтлар гуллайди. Дафнанинг хушбўй ҳиди атрофга тарaлади.

Япониянинг барча шаҳар ва қишлоқлари сакура (олча)нинг оппоқ, пуштиранг гулларига бурканади. Қушлар Евроосиё ва Шимолий Америка устидан шимолий ўлкаларга учиб ўта бошлайди. Осиё чўллари ўртасида қад кўтариб турган Тянь-Шань, Шуньлун ва Помир тоғларининг ёнбағирларидаги қорлар эрийди. Бундан тошқинлар ҳосил бўлади. Сойлар, дарёлар суви кўпаяди.

Испания, Ҳиндистон, Италия, Туркия, Корея, Хитойнинг марказий ва жануби-ғарбий қисми ерлари, Ҳимолай тоғларининг қуёшга қараган этаклари яшил либосга бурканади. Ҳиндистоннинг жанубий ва ғарбий қисмида океандан қуруқлик томон ёзги муссон эсади.

Сайёрамизнинг жанубий ярим шарида апрель — куз ойи. Америка қитъасининг жанубий томонидаги Патагонияда ҳам ҳақиқий куз. Изғирин шамоллар эсади. Оловли Ер оролида эса қор ёғади.. Гран-чако даштларида ҳаво қуруқ бўлади.

Африка жанубидаги Калахари чўлида қурғоқчилик бошланади. Ҳинд океани соҳилларида дарахт барглари сарғая бошлайди. Янги Зеландиянинг жанубий қисмига ҳам куз киради.

Она ўлкамизда баҳор авжига кириб, ҳаммаёқ ям-яшил тус олади, мевали дарахтларда ҳосил тугунчалари пайдо бўла бошлайди, дарёлар тўлиб оқади, ҳайвонот олами жонланади. Табиат ёзнинг иссиқ кунлари сари интилади.

Т. МАҲМУДОВ,
табиатшунос.

ЎҚУВЧИЛАР СОВҒАСИ

Успенский номли музика мактаб-интернати тарбияланувчилари ўз билим даргоҳларининг ярим асрлик юбилейига совға тайёрладилар. Улар санъат ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг республика конкурсида бир неча ғалабаларни қўлга киритдилар. Гулистонда бўлиб ўтган пианиночилар конкурсида саккизинчи синф ўқувчиси Евгений Муромский биринчи ўринни эгаллади. Андижонда скрипкачилар ўртасида Доно Полвонова иккинчи ўринни ва лауреат номини олишга муваффақ бўлди. Ўнинчи синф талабаси Елена Кирдяева эса ёш виолончелчилар ўртасида энг яхши созанда деб топилди. Духовой чолғу асбоблари ижрочиларининг Тошкентда бўлиб ўтган конкурсида мактаб тарбияланувчилари программанинг барча турларида биринчи ўринни эгалладилар.

Р. — 01229. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1167.